

Biuletyn

informacyjny

4-5/2023

Najwyższa w historii pomoc dla rolników

Dobrostan zwierząt

Wsparcie produkcji zwierzęcej w ramach ekoschematu

Zmiana przepisów UE w zakresie ASF

**Bezpieczne nabywanie
i stosowanie środków ochrony roślin**

**Dopłaty do przezimowanych
rodzin pszczelich**

Wyższe dotacje dla KGW





Polska wieś to przyszłość

Wspieramy Ukrainę, ale naszym obowiązkiem jest ochrona interesów polskiej wsi

- **Zdecydowaliśmy o zakazie przywożenia od 15 kwietnia do 30 czerwca do Polski z Ukrainy m.in.:**
 - zboża,
 - mięsa drobiowego,
 - jaj,
 - mleka i przetworów mlecznych,
 - wołowiny i cielęciny, wieprzowiny, koziny,
 - produktów pszczelich,
 - cukru,
 - suszu paszowego.

- **Wprowadzimy powszechny skup zboża**
Minimalna cena skupu zboża będzie wynosić **1400 zł** za tonę pszenicy.

- **Będziemy kontynuować dopłaty do nawozów**
 - Wystąpimy do Komisji Europejskiej o zgodę na dopłaty do nawozów na zasadach podobnych do poprzedniego naboru.
 - Na konta rolników wpłynęło wówczas około **3 mld zł**.

- **Zwiększymy dopłaty do paliwa rolniczego**
Wystąpimy do Komisji Europejskiej o zgodę na zwiększenie dopłaty do paliwa rolniczego do poziomu **2 zł/l**.

W numerze:

MRiRW

MRiRW

Najwyższa w historii pomoc dla rolników	4
Dobrostan zwierząt	6
Rolnictwo ekologiczne	12
Ułatwienia dla grup producentów	15
Rozwój obszarów wiejskich	16
Zmiana przepisów UE w zakresie ASF	20
Bezpieczne nabywanie i stosowanie środków ochrony roślin	22
Jakość handlowa artykułów rolno-spożywczych pod lupą	25
Rynki rolne w obliczu agresji na Ukrainę	28
Wsparcie dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich	32

ARiMR



Dopłaty do przezimowanych rodzin pszczelich	35
Wyższe dotacje dla KGW	36
Granty przyznane – czas na inwestycje	37

KOWR



Rekordowy wzrost wartości polskiego eksportu	38
--	----

KRUS



Wyższe emerytury i renty rolnicze	40
-----------------------------------	----



Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi



Agencja Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

Szanowni Państwo!

Większość zna mnie jako posła, działacza związkowego, szefa sejmowej komisji rolnictwa i rozwoju wsi. Dziś zwracam się do Was jako minister rolnictwa i rozwoju wsi.

Urząd objąłem w bardzo trudnej sytuacji związanej z importem produktów rolnych z Ukrainy.

Z całą mocą podkreślam, że musimy pomagać Ukrainie. Jako polskie społeczeństwo i polski rząd bardzo wyraźnie pokazaliśmy, że chcemy, możemy i potrafimy pomagać. Co do tego nie może być najmniejszej wątpliwości.

Podjęliśmy bardzo trudną i bolesną decyzję o zamknięciu naszych granic dla produktów rolnych z Ukrainy. Mamy pełną świadomość skutków tej decyzji. W tym trudnym momencie bardzo cenię postawę strony ukraińskiej, która rozumie przyczyny takiego postępowania i wspiera nas w wysiłkach, aby kwestie eksportu rolnego były w pełni unormowane przez ustawodawstwo unijne.

Niezmiennie podkreślam, że nie ma naszej zgody na to, aby to przede wszystkim polscy rolnicy ponosili koszty pomocy Ukrainie. Nasze społeczeństwo nie czekało na środki finansowe z Unii Europejskiej i spontanicznie otworzyło swoje domy i serca dla uchodźców. Mamy zakorzenione w sobie doświadczenia naszych rodziców i dziadków z czasów wojny. Wiemy, czym jest opuszczenie rodzinnych domów. Wiemy, co oznacza tułaczka kobiet i dzieci, kiedy mężczyźni idą na wojnę bronić swojej ojczyzny.

Jednocześnie nie jesteśmy w stanie zaakceptować postawy Komisji Europejskiej. Przez opieszałość urzędników z Brukseli blisko dwa miesiące musieliśmy czekać na zgodę tego gremium, abyśmy mogli

Naszym celem jest dbanie o polskiego rolnika. Nie ma naszej zgody na to, aby to przede wszystkim on ponosił koszty pomocy Ukrainie.



ROBERT TELUS
minister rolnictwa i rozwoju wsi

ze środków z krajowego budżetu wspomóc własnych rolników przy zakupie nawozów.

Szok cenowy na jesieni 2021 r., jeszcze przed formalną agresją Rosji na Ukrainę, spowodowany był cyniczną grą agresora i uzależnieniem Unii Europejskiej od dostaw surowców energetycznych z Rosji. Przestrzegaliśmy przed tym od lat, ale nie chciano nas słuchać. Tak samo było w przypadku migrantów. To, że dziś przyznaję nam się rację, nie zmienia faktu, że skutki rosyjskiej agresji bardzo mocno uderzyły w tzw. kraje frontowe, które graniczą bezpośrednio z Ukrainą.

Podobne problemy z importem produktów rolnych z tego kraju mają też Słowacja, Rumunia, Bułgaria, Węgry, a także Czechy.

Po wprowadzeniu przez nas zakazu importu tych produktów podobnie uczyniły rządy Węgier, Słowacji i Bułgarii. Z całą mocą podkreślam, że nie jest to wymierzone przeciw Ukraińcom, ale mamy nadzieję, że to pozwoli wreszcie obudzić Unię Europejską. Ocze-

kujemy szybkich i konkretnych działań, a nie pustych obietnic. Po agresji Rosji na Ukrainę obiecana była szeroka pomoc, aby szybko i sprawnie przewieźć produkty rolne przez nasze terytorium i wyeksportować je do krajów potrzebujących w Afryce Północnej i na Bliskim Wschodzie. Niestety. Żadna pomoc w transporcie czy przeladunkach nie nastąpiła, a produkty z Ukrainy zostawały w Polsce i w krajach frontowych.

To zdestabilizowało nasze rynki i bardzo pogorszyło sytuację naszych rolników.

Dopiero zdecydowana postawa krajów frontowych obudziła unijnych burokratów. Widać wyraźnie, że Komisja Europejska nie rozumie sytuacji krajów Europy Wschodniej. Przez rok nic nie zrobiono w sprawie idei korytarzy solidarnościowych. Idea pozostała tylko idea.

Mam nadzieję, że w końcu dotarło do brukselskich polityków i urzędników, że sytuacja w czasach wojny wymaga bardzo szybkich decyzji, a nie miesiącami ciągnących się dyskusji. Jesteśmy zdeterminowani w sprawie pomocy i ochrony polskich rolników. Podejmujemy drastyczne decyzje, bo nie widzimy działań ze strony Unii Europejskiej.

Inaczej podeszła do sprawy strona ukraińska. 18 kwietnia odbyły się rozmowy polsko-ukraińskie. Z naszej strony, oprócz mnie, uczestniczył w nich minister rozwoju i technologii Waldemar Buda. Stronę ukraińską reprezentowała wicepremier, minister gospodarki Julia Swyrydenko oraz minister polityki rolnej i żywności Mykoła Solski.

Rozmowy były bardzo konstruktywne. Wicepremier podkreśliła po ich zakończeniu, że z polskimi partnerami bardzo szybko rozwiązuje się problemy i podziękowała Polakom za pomoc.

Doszliśmy do porozumienia i tranzyt ukraińskich produktów został wznowiony. Będzie on jednak przebiegał pod szczególnym nadzorem. W celu zapewnienia szczelności przez pewien czas tranzyt produktów będzie odbywał się pod konwojem. Oprócz tego będzie on objęty systemem SENT,

a także będą zastosowane plomby elektroniczne. Oczywiście jest to rozwiązanie doraźne. W dalszym ciągu oczekujemy odpowiednich narzędzi przygotowanych przez Unię Europejską. Muszą powstać rozwiązania systemowe. Rozwiązania, które będą gwarantowały również w przyszłości, że koszty pomocy nie będą ponoszone głównie przez polskich rolników i ich kolegów z krajów frontowych.

Musimy pamiętać o tym, że wcześniej czy później Ukraina przystąpi do Unii Europejskiej. To będzie ogromne wyzwanie dla całego europejskiego rolnictwa, w tym oczywiście także dla polskiego.

Dlatego już dziś musimy o tym rozmawiać. Chcemy, aby Ukraina była wśród państw członkowskich, ale musimy dobrze się do tego przygotować. Wszyscy wspólnie, cała Unia Europejska, całe europejskie rolnictwo. Warto o tym pomyśleć wcześniej i nie dopuszczać do takiej sytuacji, z jaką mamy w tej chwili do czynienia. Te problemy same nie znikną, nie da się ich przeczekać.

Jak widać po ostatnich wydarzeniach, konieczne jest przemodelowanie systemu podejmowania decyzji na poziomie Unii Europejskiej. Niezbędne jest szersze spojrzenie w perspektywie dziesięcioleci, a nie roku czy dwóch. Może czas sobie odpowiedzieć

na proste z pozoru pytanie – jak ma wyglądać europejskie rolnictwo i bezpieczeństwo żywnościowe około pół miliarda ludzi w Unii Europejskiej za 5, 10 czy 20 lat.

Naszym celem jest dbanie o polskiego rolnika. Dobitym tego przykładem jest „Konkret Ka-

czyńskiego”, który spowodował, że Unia Europejska otworzyła oczy i wreszcie usiadła do rozmów. Dalej będziemy walczyli o zabezpieczenie interesów polskiego rolnika i na pewno nie pozwolimy na to, aby koszty pomocy Ukrainie spoczywały tylko na jego barkach. Jesteśmy w tym zdeterminowani, tak samo jak w tym, że Ukrainie nadal należy pomagać i wspierać w drodze do ostatecznego zwycięstwa nad agresorem.

Widać wyraźnie, że Komisja Europejska nie rozumie sytuacji krajów Europy Wschodniej. Przez rok nic nie zrobiono w sprawie idei korytarzy solidarnościowych. Idea pozostała tylko idea.

Mam nadzieję, że w końcu dotarło do brukselskich polityków i urzędników, że sytuacja w czasach wojny wymaga bardzo szybkich decyzji, a nie miesiącami ciągnących się dyskusji.

Najwyższa w historii pomoc dla rolników

– Tak wysokiej pomocy nie było jeszcze w historii. W sumie koszt operacji, którą chcemy wprowadzić, to kwota, wynegocjowana przy okrągłym stole w rozmowach ze związkami – 10 miliardów złotych – poinformował po zakończeniu obrad Rady Ministrów 21 kwietnia br. minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus podczas wspólnej konferencji z premierem Mateuszem Morawieckim.

– Ostatni czas to bardzo trudny okres, podczas którego wzrosła cena gazu, a przez to ceny nawozów. Spadły dochody rolników. To przyniosło kryzys na polskiej wsi. Nie zostawiamy rolników samych sobie. Jesteśmy z nimi wtedy, kiedy potrzebują największej pomocy – podkreślił minister rolnictwa.

– Pomoc będzie obowiązywać od 15 kwietnia do 30 czerwca. Chcemy ściągnąć z rynku od polskiego rolnika ok. 4 mln ton zbóż. Zachęcamy rolników, żeby jak najszybciej sprzedawali swoje zboże i występowali z wnioskiem o dopłatę – dodał minister.

DECYZJE RADY MINISTRÓW

Rada Ministrów przyjęła rozporządzenie zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wraz z uchwałą w sprawie udzielenia zgody na dokonanie notyfikacji Komisji Europejskiej programów pomocy producentom rolnym, którym zagraża utrata płynności finansowej w związku z zakłóceniami na rynku rolnym spowodowanymi agresją Federacji Rosyjskiej wobec Ukrainy – dokumenty przedłożone przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi.

Rząd uruchomi pomoc dla rolników, którym zagraża utrata płynności finansowej w związku z zakłóceniami rynku spowodowanymi agresją Rosji na Ukrainę. Chodzi o rolników, którzy sprzedali lub sprzedadzą pszenicę w terminie od 15 kwietnia do 15 czerwca 2023 r. Wsparcie dotyczyć będzie także producentów rolnych, którzy kupili nawozy mineralne inne niż wapno nawozowe i wapno nawozowe zawierające magnez, w terminie od 16 maja 2022 r. do 31 marca 2023 r. Oba programy wymagać będą zgody Komisji Europejskiej.

■ Pomoc dla producentów pszenicy

- Efektywna cena tony pszenicy osiągnie ok. 1400 zł.
- Pomoc dla rolników, którzy będą posiadać faktury

sprzedaży pszenicy w terminie od 15 kwietnia do 15 czerwca 2023 r. wyniesie iloczyn stawki 2200zł/ha i powierzchni upraw pszenicy:

- ✓ objętej wsparciem bezpośrednim za 2022 r. i pomniejszonej o powierzchnię upraw, do której już udzielono pomoc;
- ✓ stanowiącej iloraz liczby ton pszenicy wynikającej z faktur VAT, potwierdzających sprzedaż pszenicy i średniego plonu dla Polski, czyli 5,5 tony.

Przykładowo, rolnik który otrzymał płatności bezpośrednio za 2022 r. do 10 ha pszenicy i sprzedał lub sprzeda w terminie od 15 kwietnia do 15 czerwca 2023 r. np. 42 tony pszenicy, otrzyma 16 800 zł.

- Wsparcie przeznaczone będzie dla rolników, którzy posiadają gospodarstwo do 300 ha.

■ Program dopłat do nawozów

- Wsparcie przeznaczone będzie dla rolników, którzy w okresie od 16 maja 2022 r. do 31 marca 2023 r. kupili nawozy mineralne inne niż wapno nawozowe i wapno nawozowe zawierające magnez.
- Pomoc przeznaczona będzie dla rolników, którzy posiadają gospodarstwo do 300 ha i złożyli w 2023 r. wniosek o płatności bezpośrednio.



21 kwietnia br. Rada Ministrów podjęła decyzję o przeznaczeniu dodatkowych 10 mld zł na wsparcie polskich rolników

- Wysokość pomocy to iloczyn:
 - ✓ deklarowanej we wniosku o płatność bezpośrednią powierzchni upraw i stawki pomocy;
 - ✓ liczby zakupionych ton nawozów i różnicy ceny zapłaconej przez rolnika i średniej z okresu 16 maja 2021 r. – 31 marca 2022 r.
- Stawka pomocy będzie zróżnicowana:
 - ✓ 500 zł na 1 ha powierzchni upraw rolnych z wyłączeniem łąk i pastwisk oraz traw na gruntach ornych;
 - ✓ 250 zł na 1 ha powierzchni łąk, pastwisk i traw na gruntach ornych.

Powyższe programy będą wymagać notyfikacji Komisji Europejskiej.

POMOC DLA PRODUCENTÓW POZOSTAŁYCH ZBÓŻ, RZEPAKU I RZEPIKU

Rada Ministrów przyjęła rozporządzenie w sprawie realizacji przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa zadań związanych z ustanowieniem środka wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych dla sektorów zbóż i nasion oleistych, przedłożone przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi.

Rząd przeznaczy dodatkowe wsparcie dla producentów kukurydzy, żyta, jęczmienia, owsa, pszenżyta, mieszanek zbożowych lub nasion rzepaku lub rzepiku, w związku ze zwiększonym przywozem zbóż i nasion oleistych z Ukrainy. Stawki pomocy zostaną zróżnicowane w zależności od odległości poszczególnych regionów Polski od portów, przez które możliwy jest wywóz zboża z kraju oraz od rynków zbytu na zachodzie UE. Rozwiązanie powinno zachęcić rolników do sprzedaży zbóż lub rzepaku.

■ Stawki pomocy

- Wsparcie zostanie przyznane rolnikom, którzy m.in. dokonali lub dokonają sprzedaży kukurydzy, żyta, jęczmienia, owsa, pszenżyta, mieszanek zbożowych lub nasion rzepaku lub rzepiku, w okresie od 15 kwietnia 2023 r. do 15 czerwca 2023 r.

Stawki pomocy będą zróżnicowane według gatunków roślin oraz regionalnie:

- w województwie lubelskim lub podkarpackim:
 - ✓ 1750 zł na 1 ha powierzchni upraw kukurydzy, rzepaku lub rzepiku;
 - ✓ 1125 zł na 1 ha powierzchni upraw jęczmienia lub pszenżyta;
 - ✓ 875 zł na 1 ha powierzchni upraw żyta, owsa, mieszanek zbożowych;
- w województwie małopolskim, mazowieckim, świętokrzyskim lub podlaskim:
 - ✓ 1610 zł na 1 ha powierzchni upraw kukurydzy, rzepaku lub rzepiku;
 - ✓ 1035 zł na 1 ha powierzchni upraw jęczmienia lub pszenżyta;
 - ✓ 805 zł na 1 ha powierzchni upraw żyta, owsa, mieszanek zbożowych;
- w pozostałych województwach:
 - ✓ 1400 zł na 1 ha powierzchni upraw kukurydzy, rzepaku lub rzepiku;
 - ✓ 900 zł na 1 ha powierzchni upraw jęczmienia lub pszenżyta;
 - ✓ 700 zł na 1 ha powierzchni upraw żyta, owsa, mieszanek zbożowych.

- Wsparcie uzależnione będzie od dostarczenia przez rolników faktur sprzedaży zbóż lub rzepaku.
- Pomoc będzie przyznawana dla gospodarstw o powierzchni do 300 ha użytków rolnych.
- Wsparcie będzie organizowane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Nabór wniosków będzie trwał od 1 czerwca do 30 czerwca 2023 r.
- Dopłaty będą mogli otrzymać wyłącznie rolnicy.

PALIWO ROLNICZE

Rada Ministrów przyjęła wniosek o reasumpcję decyzji Rady Ministrów podjętej na posiedzeniu 18 kwietnia 2023 r., dotyczącej projektu ustawy o zmianie ustawy o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej, przedłożony przez ministra rolnictwa i rozwoju wsi.

Rząd chce zwiększyć środki na zwrot kosztów zakupu oleju napędowego dla producentów rolnych. W tzw. drugim okresie składania przez rolników wniosków o zwrot podatku, tj. od 1 sierpnia do 31 sierpnia 2023 r., zwrot do 1 litra zakupionego oleju napędowego wyniesie 2 zł. Oznacza to wzrost o 100 proc. w stosunku do 2022 r., kiedy kwota zwrotu wynosiła 1 zł. Rozwiązanie będzie wymagać zgody Komisji Europejskiej.

■ Najważniejsze rozwiązania

- W 2023 r. do ilości oleju zakupionego w okresie od 1 lutego do 31 lipca oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej przysługiwać będzie stawka zwrotu w wysokości 1,46 zł oraz dodatkowa pomoc w wysokości 0,54 zł na 1 litr oleju napędowego.
- Dodatkowa pomoc będzie wypłacana na wniosek producenta rolnego, który zostanie złożony do wójta albo burmistrza (prezydenta miasta) o zwrot podatku w okresie od 1 sierpnia do 31 sierpnia 2023 r. Do wniosku trzeba będzie dołączyć faktury VAT albo ich kopie, które stanowią dowód zakupu oleju napędowego w okresie od 1 lutego do 31 lipca 2023 r.
 - ✓ Zwiększona kwota zwrotu dotyczy pozostałego u rolnika limitu po wypłacie zwrotu podatku z tzw. pierwszego okresu składania wniosków o zwrot podatku.
 - ✓ Dodatkowa pomoc w kwocie 0,54 zł/litr oleju napędowego będzie mogła być wypłacana po uzyskaniu zgody Komisji Europejskiej.
 - ✓ W 2023 r. na podwyższenie stawki zwrotu podatku akcyzowego oraz dodatkową pomoc do zakupu 1 litra oleju napędowego rząd przeznaczy 561,6 mln zł.

Departament Komunikacji i Promocji MRiRW

tel. 22 623 18 38

Zdjęcie: KPRM



Dobrostan zwierząt

Wsparcie produkcji zwierzęcej w ramach ekoschematu

Celem ekoschematu *Dobrostan zwierząt* jest zachęcenie rolników do promowania podwyższonych warunków dobrostanu zwierząt. Wsparcie można uzyskać dzięki realizacji zobowiązań w zakresie dobrostanu zwierząt, które wykraczają ponad odpowiednie normy wynikające z powszechnie obowiązującego prawa¹ i ponad powszechnie stosowane praktyki.

Zgodnie z oczekiwaniami środowiska rolniczego Polska zdecydowała o dokonaniu zmian w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR) w zakresie wsparcia w ramach interwencji *Dobrostan zwierząt*.

NA CZYM POLEGAJĄ ZMIANY?

Jedną ze zmian jest zniesienie obowiązku realizacji praktyki dotyczącej zapewnienia zwiększonej o co najmniej 20 proc. powierzchni bytowej w pomieszczeniach lub w budynkach. Nie jest to już warunek realizacji praktyk dodatkowych w odniesieniu do bydła.

Ponadto zgłoszono propozycję zmiany dotyczącą umożliwienia skorzystania z praktyk dodatkowych hodowcom bydła utrzymywanego w pomieszczeniach lub w budynkach na uwięzi – z wyłączeniem praktyk polegających na zapewnieniu zwiększonej powierzchni bytowej w pomieszczeniach lub w budynkach. Dodatkowo została zgłoszona propozycja zmiany polegająca na dodaniu wariantu: dobrostan krów mamek utrzymywanych w systemie otwartym.

WYMAGANIA WSPÓLNE DLA WSZYSTKICH ZWIERZĄT OBJĘTYCH EKOSCHEMATEM

Wymagania wspólne dla wszystkich zwierząt objętych ekoschematem *Dobrostan zwierząt* są następujące:

- Posiadanie odpowiedniej siedziby stada zarejestrowanej zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt, a w przypadku drobiu – numeru zakładu drobiu.
- Wymogi odnoszące się do danej grupy zwierząt dotyczą wszystkich zwierząt tej grupy utrzymywanych w gospodarstwie rolnym.
- Zwierzęta objęte wymogami są oznakowane i zarejestrowane zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (jeśli dotyczy).
- Rolnik realizujący interwencję dotyczącą dobrostanu zwierząt jest zobowiązany do jednorazowego odbycia szkolenia z zakresu metod ograniczających stosowanie antybiotyków (wymóg obowiązujący od 2024 r.).
- Rolnik posiada plan poprawy dobrostanu zwierząt (w przypadku bydła nie dotyczy to praktyk polegających na zapewnieniu wypasu, wybiegu, ściółki, a także późniejszego odsadzania cieląt w odniesieniu do krów mlecznych).

SYSTEMY – PUNKTOWY I WARIANTOWY

W odniesieniu do świń i bydła obowiązuje system punktowy. Oznacza on, że rolnik może z listy praktyk wybrać te, które chce realizować w swoim gospodarstwie. Natomiast w odniesieniu do owiec, kóz, koni i drobiu obowiązuje system wariantowy. Zgodnie z nim płatność przysługuje za realizację pakietu wymogów.

System punktowy polega na wycenie poszczególnych praktyk wpływających na poprawę dobrostanu zwierząt (na podstawie wyliczonych stawek płatności dobrostanowych stanowiących rekompensatę za utracone korzyści i za dodatkowe koszty): 1 punkt odpowiada ok. 100 zł, czyli ok. 22,47 euro (1 euro = 4,45 zł).

Poniżej przedstawiamy wymagania dotyczące poszczególnych gatunków zwierząt objętych ekoschematem *Dobrostan zwierząt*. Szczegółowe tabele określające obowiązujące normy oraz wymogi obowiązujące w dobrostanie dostępne są na stronie internetowej MRiRW (<https://www.gob.pl/web/rolnictwo/ekoschemat-dobrostan-zwierzat>).

■ Wymagania dla loch

- W przypadku realizacji zobowiązań w zakresie dobrostanu loch wszystkie lochy w gospodarstwie rolnym są indywidualnie oznakowane i zarejestrowane zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.
- Lochy nie są utrzymywane w systemie jarzmowym. Dopuszcza się jednak utrzymywanie loch w jarzmie w okresie okołoporodowym nie dłużej niż przez 14 dni.
- Lochom zapewnia się zwiększoną o co najmniej 20 proc. lub o co najmniej 50 proc. powierzchnię bytową w pomieszczeniach/budynkach.
- Lochy muszą mieć zapewniony stały dostęp do odpowiednich, wystarczających dla danej grupy technologicznej, ilości materiałów wzbogacających lub przedmiotów absorbujących ich uwagę.
- W przypadku realizacji praktyki polegającej na zapewnieniu zwiększonej powierzchni bytowej rolnik może dodatkowo realizować następujące praktyki:
 - ✓ zapewnienie utrzymania na ściółce ze słomy lub podobnego materiału powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek loch;
 - ✓ późniejsze odsadzanie prosiąt – nie wcześniej niż w 35. dniu od ich urodzenia.

■ Wymagania dla tuczników

- Do płatności kwalifikują się tuczniki pochodzące od loch utrzymywanych w gospodarstwach realizujących interwencję dotyczącą dobrostanu loch lub tuczniki pochodzące od loch utrzymywanych w siedzibie stada położonej nie dalej niż 50 km (w linii prostej) od siedziby stada, w której będą utrzymywane tuczniki, w odniesieniu do których realizowany jest dobrostan tuczników.
- Tuczniikom zapewnia się zwiększoną o co najmniej 20 proc. lub o co najmniej 50 proc. powierzchnię bytową w pomieszczeniach/budynkach.
- W przypadku realizacji praktyki polegającej na zapewnieniu zwiększonej powierzchni bytowej, rolnik mo-



Zwierzęta objęte wymogami są oznakowane i zarejestrowane zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt

że dodatkowo realizować praktykę dotyczącą zapewnienia utrzymania na ściółce ze słomy lub podobnego materiału na powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek zwierząt.

- W przypadku gospodarstw, w których prowadzi się cykl zamknięty świń, a rolnik realizuje jednocześnie dobrostan loch i dobrostan tuczników – możliwe jest otrzymanie dodatkowej płatności do tuczniaka kwalifikującego się do płatności w ramach dobrostanu tuczników urodzonego w tym gospodarstwie.
- Tuczniiki muszą mieć zapewniony stały dostęp do odpowiednich, wystarczających dla danej grupy technologicznej, ilości materiałów wzbogacających ich otoczenie lub przedmiotów absorbujących ich uwagę.

■ Wymagania dla krów mlecznych

Rolnik może wnioskować o następujące praktyki dotyczące dobrostanu krów mlecznych:

- zapewnienie krowom mlecznym wypasu przez co najmniej 120 dni w sezonie wegetacyjnym, bez uwięzi (minimum 6 godzin dziennie);
- zapewnienie krowom mlecznym, utrzymywanym grupowo bez uwięzi wolnostanowiskowo, zwiększonej o co najmniej 20 proc. powierzchni bytowej w pomieszczeniach/budynkach;
- zapewnienie krowom mlecznym, utrzymywanym grupowo bez uwięzi wolnostanowiskowo, zwiększonej o co najmniej 50 proc. powierzchni bytowej w pomieszczeniach/budynkach;
- zapewnienie krowom mlecznym utrzymania na ściółce ze słomy lub podobnego materiału bądź wydzielenie części ze ściółką ze słomą lub podobnym materiałem o powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek krów;
- zapewnienie krowom mlecznym wybiegu co najmniej 4 godziny dziennie przez cały rok;

- późniejsze odsadzanie cieląt – nie wcześniej niż w 5. dniu od ich urodzenia.

W przypadku utrzymywania bydła na uwięzi w pomieszczeniu/budynku rolnik może realizować praktyki w zakresie zapewnienia: wypasu, wybiegu oraz późniejszego odsadzania cieląt.

■ Wymogi dla krów mamek utrzymywanych w pomieszczeniach lub w budynkach

Wymogami objęte są krowy mamki, cielęta, opasy o masie ciała do 300 kg i jałówki użytkowane w kierunku mięsnym.

Rolnik może wnioskować o następujące praktyki dotyczące dobrostanu krów mamek utrzymywanych w pomieszczeniach lub w budynkach:

- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami, utrzymywanym grupowo bez uwięzi wolnostanowiskowo, zwiększonej o co najmniej 20 proc. powierzchni bytowej w pomieszczeniach/budynkach;
- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami, utrzymywanym grupowo bez uwięzi wolnostanowiskowo, zwiększonej o co najmniej 50 proc. powierzchni bytowej w pomieszczeniach/budynkach;
- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami wypasu przez co najmniej 120 dni w sezonie wegetacyjnym, bez uwięzi (minimum 6 godzin dziennie);
- zapewnienie wybiegu przez co najmniej 4 godziny dziennie przez cały rok;
- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami utrzymania na ściółce ze słomy lub podobnego materiału lub wydzielenie części ze ściółką ze słomą lub podobnym materiałem o powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek krów.

W przypadku utrzymywania bydła na uwięzi w pomieszczeniu/budynku rolnik może realizować praktyki w zakresie zapewnienia wypasu, wybiegu oraz ściółki.

■ Wymogi dla krów mamek utrzymywanych w systemie otwartym

Wymogami objęte są: krowy mamki, cielęta, opasy o masie ciała do 300 kg i jałówki użytkowane w kierunku mięsnym.

Zwierzęta utrzymywane są bez uwięzi.

Krowom mamkom, cielętom, opasom o masie ciała do 300 kg i jałówkom użytkowanym w kierunku mięsnym, zapewnia się zwiększoną o co najmniej 20 proc. zewnętrzną powierzchnię bytową.

■ Wymogi specyficzne dla opasów

W przypadku opasów, które nie pochodzą od krów mamek objętych interwencją, do płatności kwalifikuje



W odniesieniu do bydła obowiązuje system punktowy. Oznacza on, że rolnik może z listy praktyk wybrać te, które chce realizować w swoim gospodarstwie

się bydło opasowe w wieku od ukończenia 4 miesiąca do ukończenia 18 miesiąca, utrzymywane w danym gospodarstwie w tym okresie, co najmniej przez 120 dni.

W przypadku opasów, które pochodzą od krów mamek objętych interwencją, do płatności kwalifikuje się bydło opasowe o masie ciała powyżej 300 kg do ukończenia 18 miesiąca, utrzymywane w danym gospodarstwie, w tym okresie, co najmniej przez 120 dni.

Wymogami objęte jest bydło opasowe w wieku kwalifikującym się do płatności.

Rolnik może wnioskować o następujące praktyki dotyczące dobrostanu opasów utrzymywanych w pomieszczeniach lub w budynkach:

- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami, utrzymywanym grupowo bez uwięzi wolnostanowiskowo, zwiększonej o co najmniej 20 proc. powierzchni bytowej w pomieszczeniach/budynkach;
- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami, utrzymywanym grupowo bez uwięzi wolnostanowiskowo, zwiększonej o co najmniej 50 proc. powierzchni bytowej w pomieszczeniach/budynkach;
- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami wypasu przez co najmniej 120 dni w sezonie wegetacyjnym, bez uwięzi (minimum 6 godzin dziennie);
- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami wybiegu przez co najmniej 4 godziny dziennie, przez cały rok;
- zapewnienie zwierzętom objętym wymogami utrzymania na ściółce ze słomy lub podobnego materiału bądź wydzielenie części ze ściółką ze słomą lub podobnym materiałem o powierzchni pozwalającej na jednoczesny odpoczynek krów.

W przypadku utrzymywania bydła na uwięzi w pomieszczeniu/budynku rolnik może realizować praktyki w zakresie zapewnienia wypasu, wybiegu oraz ściółki.

Do płatności w ramach dobrostanu opasów kwalifikuje się bydło o określonym w komputerowej bazie danych prowadzonej przez ARiMR typie użytkowym mlecznym lub mięsnym. Zaś w przypadku bydła w typie użytkowym kombinowanym – o mlecznym lub mięsnym kierunku użytkowania, w odniesieniu do którego rolnik określił przeznaczenie do opasu.

■ Wymogi dla owiec

Zwierzętom z gatunku owca domowa zapewnia się:

- wypas lub dostęp do wybiegu – przez co najmniej 120 dni w sezonie wegetacyjnym;
- zwiększoną o co najmniej 20 proc. powierzchnię bytową w pomieszczeniach/budynkach.



W odniesieniu do owiec...

■ Wymogi specyficzne dla kóz

Zwierzętom z gatunku koza domowa należy zapewnić:

- utrzymywanie bez uwięzi;
- zwiększoną co najmniej o 20 proc. powierzchnię bytową w pomieszczeniach/budynkach;
- dostęp przez cały rok do wybiegu o powierzchni zwiększonej co najmniej o 20 proc.;
- wypas przez co najmniej 120 dni w sezonie wegetacyjnym.



... kóz...

■ Wymogi dla koni utrzymywanych w pomieszczeniach/budynkach

Warunkiem jest posiadanie co najmniej dwóch koni w wieku co najmniej 24 miesięcy lub klaczy ze źrebięciem zgłoszonym do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Do płatności nie kwalifikują się konie utrzymywane w dzikich lub półdzikich warunkach, pochodzące z obszarów parku narodowego albo parku krajobrazowego, wskazanych zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Wszystkim zwierzętom należy zapewnić:

- utrzymywanie bez uwięzi;
- w sezonie wegetacyjnym wypas lub dostęp do powierzchni zewnętrznych przez co najmniej 140 dni (minimum 6 godzin dziennie);
- poza sezonem wegetacyjnym dostęp przez minimum 2 godziny dziennie do powierzchni zewnętrznych lub białalni o powiększonej powierzchni, boksów lub, w przypadku utrzymywania wolnostanowiskowego w pomieszczeniach/budynkach – powierzchni zwiększonej co najmniej o 20 proc.



... oraz koni obowiązuje system wariantowy. Zgodnie z nim płatność przysługuje za realizację pakietu wymogów

■ Wymogi dla koni utrzymywanych w systemie otwartym

Warunkiem jest posiadanie co najmniej dwóch koni w wieku co najmniej 24 miesięcy lub klaczy ze źrebięciem zgłoszonym do ARiMR.

Do płatności nie kwalifikują się konie utrzymywane w dzikich lub półdzikich warunkach, pochodzące z obszarów parku narodowego albo parku krajobrazowego, wskazanych zgodnie z przepisami o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Wszystkim zwierzętom należy zapewnić:

- zadaszenie o powierzchni pozwalającej na jednoczesne przebywanie wszystkich koni pod tym zadaszeniem;

- ściółkę pod zadaszeniem;
- powierzchnię zewnętrzną zwiększoną co najmniej o 20 proc. względem powierzchni wymaganej dla systemu otwartego.

■ Wymogi dla kur niosek

- Posiadanie numeru zakładu drobiu nadanego przez ARiMR.
- Minimalna liczba posiadanych w gospodarstwie stanowisk: 350.
- Zakaz przycinania dziobów kurom w gospodarstwie.
- Zapewnienie utrzymania kur bez klatek na ściółce.
- Zapewnienie zwiększonej powierzchni bytowej w kurniku – obsada nie większa niż 7 szt./m² powierzchni użytkowej podłogi.
- Zapewnienie zwiększonej dostępności gniazd: w przypadku stosowania gniazd pojedynczych – nie więcej niż 5 kur niosek/gniazdo, a w przypadku gniazd grupowych – nie więcej niż 96 kur niosek/m² powierzchni gniazda.
- Zapewnienie grzędę o długości minimum 0,2 m/kurę nioskę.
- Zapewnienie stałego dostępu do materiałów lub przedmiotów absorbujących uwagę, o jakości niewpływającej szkodliwie na zdrowie.

■ Wymogi dla kurcząt brojlerów

- Posiadanie numeru zakładu drobiu nadanego przez ARiMR.
- Minimalna liczba posiadanych w gospodarstwie stanowisk: 500.
- Zapewnienie zwiększonej powierzchni bytowej w kurniku – maksymalne zagęszczenie obsady nie większe niż 30 kg/m² i jednocześnie nie większe niż 20 szt./m².
- Zapewnienie co najmniej 6 godzin fazy ciemnej na dobę następującej po fazie jasnej oświetlenia.
- Zapewnienie stałego dostępu do materiałów lub przedmiotów absorbujących uwagę, o jakości niewpływającej szkodliwie na zdrowie.

■ Wymogi dla indyków utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa

- Posiadanie numeru zakładu drobiu nadanego przez ARiMR.
- Minimalna liczba posiadanych w gospodarstwie stanowisk: 100.
- Zapewnienie zwiększonej powierzchni bytowej w pomieszczeniu/budynku – maksymalne zagęszczenie obsady nie większe niż 50 kg/m².
- Zapewnienie co najmniej 8 godzin fazy ciemnej

na dobę następującej po fazie jasnej oświetlenia.

- Zapewnienie stałego dostępu do materiałów lub przedmiotów absorbujących uwagę, o jakości niewpływającej szkodliwie na zdrowie.

■ Wymogi dla zwierząt utrzymywanych zgodnie z systemem rolnictwa ekologicznego

Zwierzęta gatunków/grup technologicznych objętych interwencją, które są utrzymywane zgodnie z systemem rolnictwa ekologicznego, co zostało potwierdzone przez jednostki certyfikujące w rolnictwie ekologicznym, mogą kwalifikować się do płatności na uproszczonych zasadach. Nie muszą posiadać planu poprawy dobrostanu zwierząt oraz prowadzić rejestru wypasu krów mlecznych.

W odniesieniu do dobrostanu loch, tuczników, krów mamek i opasów możliwość uproszczonej realizacji ekoschematu dotyczy jedynie praktyki polegającej na zapewnieniu zwierzętom powierzchni bytowej w pomieszczeniach/budynkach zwiększonej o co najmniej 20 proc.

W przypadku dobrostanu krów mlecznych możliwość uproszczonej realizacji ekoschematu dotyczy praktyki polegającej na zapewnieniu zwierzętom zwiększonej o co najmniej 20 proc. powierzchni bytowej w pomieszczeniach/budynkach lub praktyki dotyczącej wypasu.

W przypadku gospodarstw, w których prowadzi się cykl zamknięty ściwni, a rolnik realizuje jednocześnie dobrostan loch i dobrostan tuczników – możliwe jest otrzymanie dodatkowej płatności do tucznika kwalifikującego się do płatności w ramach dobrostanu tuczników i urodzonego w tym gospodarstwie.

Pozostałe praktyki w odniesieniu do ściwni i bydła realizuje się na zasadach ogólnych.

Na uproszczonych zasadach rolnicy utrzymujący zwierzęta zgodnie z systemem rolnictwa ekologicznego kwalifikują się także do korzystania z ekoschematu dotyczącego dobrostanu: owiec, kur niosek, kurcząt brojlerów, indyków utrzymywanych z przeznaczeniem na mięso, koni oraz kóz.

JAKIE WSPARCIE MOŻNA OTRZYMAĆ?

Budżet tego ekoschematu będzie wynosił ok. 275 mln euro średnio na rok. Przewyższy więc prawie 4-krotnie budżet przewidziany dla *Dobrostanu zwierząt* PROW 2014-2020, który wynosił średniorocznie ok. 70 mln euro.

Całkowita alokacja finansowa (w latach 2023-2027) dla ekoschematu *Dobrostan zwierząt* wynosi łącznie ok. 1,377 mld euro, a w działaniu *Dobrostan zwierząt*

PROW 2014-2020 wynosiła ok. 211 mln euro (od uruchomienia działania w 2020 r. do 2022 r.).

Płatność roczna jest przyznawana do sztuki zwierzęcia.

Płatności stanowią rekompensatę za utracone korzyści i za dodatkowe koszty związane z realizacją praktyk wykraczających ponad obowiązujące lub powszechnie stosowane standardy.

Szacowane stawki płatności będą płacone w przypadku realizacji zobowiązań w zakresie dobrostanu:

- loch – za lochę;
- tuczników – za tuczniaka;
- krów mlecznych – za krowę mleczną;
- krów mamek utrzymywanych w pomieszczeniu/budynku – za krowę mamkę;
- krów mamek utrzymywanych w systemie otwartym – za krowę mamkę;
- opasów – za opasa;
- owiec – za samicę gatunku owca domowa w wieku co najmniej 12 miesięcy;
- kur niosek – za kurę nioskę;
- kurcząt brojlerów – za kurczę brojlera;
- indyków utrzymywanych z przeznaczeniem na produkcję mięsa – za indyka;
- koni – utrzymywanych w pomieszczeniu/budynku – za konia w wieku co najmniej 24 miesięcy;
- koni – utrzymywanych w systemie otwartym – za konia w wieku co najmniej 24 miesięcy;
- kóz – za samicę gatunku koza domowa w wieku co najmniej 12 miesięcy.

Wysokość płatności dobrostanowych (pkt/szt.) dotyczących zwierząt objętych systemem punktowym (1 punkt = ok. 100 zł = ok. 22,47 euro) przedstawia zamieszczona poniżej tabela.

Wysokość płatności dobrostanowych (zł/szt.) dotyczących zwierząt objętych systemem wariantowym:

- owce – 154,49 zł/szt. (wg stanu średniookresowego);
- kozy – 149,2 zł/szt. (wg stanu średniookresowego);
- konie (zwiększona powierzchnia w budynkach/pomieszczeniach) – 432,63 zł/szt. (wg stanu średniookresowego);
- konie (system otwarty) – 195,87 zł/szt. (wg stanu średniookresowego);
- kury nioski – 14,15 zł/szt. (wg stanu średniookresowego);
- kurczęta brojlery – 0,2 zł/szt. (wg liczby zwierząt wyprodukowanych);
- indyki z przeznaczeniem na produkcję mięsa – 3 zł/szt. (wg liczby zwierząt wyprodukowanych).

Płatności w obrębie danej grupy technologicznej są przyznawane z zastosowaniem następujących progów degresywności (nie dotyczy płatności do zwierząt utrzymywanych w systemie rolnictwa ekologicznego, jeżeli rolnik ubiega się o te płatności na uproszczonych zasadach):

- do 100 DJP (dużej jednostki przeliczeniowej) – 100 proc.;
- powyżej 100 do 150 DJP – 75 proc.;
- powyżej 150 DJP – brak płatności.

Departament Płatności Bezpośrednich

MRiRW

tel. 22 623 12 34

Zdjęcia: OlgaStrelnikova-, Lilifox-, benschonewille-, Rasmus-, shake-,

Wioletta-, Fotokon.Stock.adobe.com

¹ Rozporządzenie MRiRW z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. nr 56 poz. 344 z późn. zm.); rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (t.j. Dz. U. 2019 poz. 1966).

Praktyka	Świnie		Bydło utrzymywane bez uwięzi			Bydło utrzymywane na uwięzi		
	Lochy	Tuczniaki	Krowy mleczne	Krowy mamki	Opasy	Krowy mleczne	Krowy mamki	Opasy
Zwiększenie powierzchni bytowej w budynkach/pomieszczeniach o co najmniej 20%	3,9 warunek	0,4 warunek	6,9	3,6	0,8	nd	nd	nd
Utrzymanie na ściółce	1,6	0,6	1,0	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9
Późniejsze odsadzanie młodych	2,7	nd	1,7	nd	nd	1,7	nd	nd
Cykl zamknięty	nd	0,3	nd	nd	nd	nd	nd	nd
Wybieg	nd	nd	2,0	1,5	2,8	2,0	1,5	2,8
Wypas	nd	nd	3,1	1,5	2,9	3,1	1,5	2,9
Zwiększenie powierzchni bytowej w budynkach/pomieszczeniach o co najmniej 50%	9,3	0,6	10,0	9,1	2,0	nd	nd	nd
System otwarty	nd	nd	nd	3,8	nd	nd	nd	nd

Rolnictwo ekologiczne

Wsparcie w ramach interwencji



Małe gospodarstwa z uprawami ekologicznymi mogą otrzymać płatność do hektara w jednakowej wysokości 1640 zł/ha, niezależnie od grupy upraw

Celem interwencji *Rolnictwo ekologiczne* jest wspieranie dobrowolnych zobowiązań rolników, którzy podejmują się utrzymać lub przejść na praktyki i metody rolnictwa ekologicznego określone w prawodawstwie unijnym i krajowym.

Wsparciem w ramach interwencji są objęte powierzchnie w ramach następujących grup upraw, prowadzonych zgodnie z zasadami rolnictwa ekologicznego: rolnicze, warzywne, zielarskie, sadownicze podstawowe, jagodowe, sadownicze ekstensywne, paszowe oraz trwałe użytki zielone (TUZ).

■ Warunki wsparcia małych gospodarstw

Małe gospodarstwa z uprawami ekologicznymi o powierzchni UR (użytków rolnych) nie większej niż 10 ha mogą otrzymać wsparcie w ramach interwencji

na uproszczonych zasadach, czyli płatność do hektara w jednakowej wysokości 1640 zł/ha, niezależnie od grupy upraw.

W przypadku takich gospodarstw wsparciem zostaną objęte przylegające do siebie powierzchnie, na których mogą być uprawiane rośliny z różnych grup upraw (rolniczych, warzywnych, zielarskich, sadowniczych – podstawowych, jagodowych i ekstensywnych – oraz upraw paszowych, które są wspierane w ramach standardowej, czyli „pakietowej” realizacji zobowiązań ekologicznych), w tym również małe po-

wierzchnie upraw poniżej 0,1 ha. Łączna powierzchnia tak przylegających upraw nie może być mniejsza niż 0,1 ha.

■ Premia za zrównoważoną produkcję roślinno-zwierzęcą

W ramach interwencji rolnicy, niezależnie od tego, czy realizują zobowiązania ekologiczne w ramach poszczególnych grup upraw (tj. pakietów), czy też jako małe gospodarstwo z uprawami ekologicznymi, mogą również otrzymać do każdego hektara zgłoszonego do płatności ekologicznych dodatkową premię za prowadzenie zrównoważonej produkcji roślinno-zwierzęcej w wysokości 573 zł/ha.

Warunkiem otrzymania premii będzie zapewnienie obsady zwierząt na poziomie od 0,5 do 1,5 DJP

(dużej jednostki przeliczeniowej) na każdy hektar użytków rolnych w gospodarstwie, w tym niezgłoszony do płatności ekologicznych.

Przy takim poziomie obsady zabezpieczona jest w gospodarstwie samowystarczalność paszowo-nawozowa. Ustalony minimalny poziom obsady zwierząt pozwala w pełni bilansować mineralizującą się w procesie produkcji materię organiczną. Poziom maksymalny zaś pozwala dostatecznie uzupełnić zasoby mineralizującej się w procesie produkcji materii organicznej w glebie (bez przekraczania dopuszczalnej dawki nawozów naturalnych wykorzystywanych rolniczo, zawierającej nie więcej niż 170 kg azotu w czystym składniku na 1 ha użytków rolnych) i jednocześnie zachować w gospodarstwie produkcję o zrównoważonej organizacji produkcji zwierzęcej.

■ Warunki kwalifikowalności

Aby otrzymać wsparcie, konieczne są:

- posiadanie gospodarstwa rolnego położonego na terytorium RP, o powierzchni użytków rolnych nie mniejszej niż 1 ha; obszar kwalifikowany: użytki rolne (grunty orne, trwałe użytki zielone, uprawy trwałe – sadownicze);
- działka, która ma być objęta wsparciem, o minimalnej powierzchni 0,1 ha;
- prowadzenie produkcji rolnej z przepisami określonymi m.in. w rozporządzeniu PE i Rady (UE) 2018/848 oraz w ustawie o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej.

■ Wymagania w ramach interwencji

Rolnicy, którzy chcą skorzystać z tej formy wsparcia, są objęci następującymi wymogami:

- obowiązek produkcji ekologicz-

nej i odpowiednie przeznaczenie zbioru, tj. co najmniej 30 proc. uzyskanego zbioru musi zostać przeznaczone do sprzedaży lub do przetwórstwa;

- uprawa gatunków roślin określonych na poziomie przepisów krajowych;
- posiadanie zwierząt – w przypadku płatności do upraw paszowych na gruntach ornych oraz do trwałych użytków zielonych w obsadzie co najmniej 0,5 DJP/ha; płatności ekologiczne do takich upraw będą przyznawane do powierzchni, do jakiej „wy-

upraw sadowniczych, ekstensywnych upraw sadowniczych oraz upraw jagodowych:

- ✓ uprawa gatunków w okresie owocowania, a w przypadku upraw niebędących w okresie owocowania – potwierdzenie, że do założenia tych upraw wykorzystano materiał nasadzeniowy odpowiedniej jakości;
- ✓ utrzymanie minimalnej obsady dla poszczególnych gatunków roślin z tolerancją do 10 proc.;
- ✓ coroczne wykonywanie na plantacji zabiegów uprawowych i pielęgnacyjnych.



W ramach interwencji rolnicy mogą również otrzymać do każdego hektara zgłoszonego do płatności ekologicznych dodatkową premię w wysokości 573 zł/ha za prowadzenie zrównoważonej produkcji roślinno-zwierzęcej

starczy” rolnikowi zwierząt przeliczonych na DJP (tj. do powierzchni nie większej niż wynikającej z podzielenia posiadanych przez rolnika zwierząt przeliczonych na DJP przez współczynnik 0,5);

- posiadanie zwierząt w obsadzie 0,5-1,5 DJP na każdy hektar UR – w przypadku premii za prowadzenie zrównoważonej produkcji roślinno-zwierzęcej;
- posiadanie planu działalności ekologicznej;
- w przypadku podstawowych

Wszystkie deklarowane do wsparcia finansowego uprawy w ramach interwencji podlegają kontroli jednostek certyfikujących.

■ Zobowiązania

Zobowiązania w ramach interwencji *Rolnictwo ekologiczne* trwają 5 lat. Rolnicy realizujący zobowiązania ekologiczne nie wskazują we wniosku o przyznanie płatności ekologicznych, czy uprawa, do której ubiegają się o przyznanie tych płatności, prowadzo-

na jest na gruncie w konwersji, czy po konwersji.

■ Kontynuacja zobowiązań w ramach PROW 2014-2020

Aby umożliwić rolnikom realizującym zobowiązania ekologiczne w ramach działania *Rolnictwo ekologiczne* PROW 2014-2020 kontynuowanie tych zobowiązań w latach 2023-2024 na korzystniejszych warunkach (analogicznych jak dla rolników realizujących zobowiązania ekologiczne w ramach interwencji *Rolnictwo ekologiczne* Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej), znowelizowano przepisy dotyczące działania *Rolnictwo ekologiczne* PROW 2014-2020 i od 2023 r. wprowadzono m.in. następujące zmiany:

- podwyższono stawki płatności w ramach wszystkich pakietów i wariantów działania do poziomu stawek płatności dla interwencji *Rolnictwo ekologiczne* w ramach Planu Strategicznego dla WPR na lata 2023-2027;
- wprowadzono możliwość ubiegania się rolników o dodatkową płatność do każdego hektara zgłoszonego do płatności ekologicznych, w formie premii za prowadzenie zrównoważonej produkcji roślinno-zwierzęcej.

Wsparcie mogą otrzymać rolnicy objęci nadzorem jednostki certyfikującej w ramach systemu kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym.

■ Wysokość wsparcia

Budżet interwencji *Rolnictwo ekologiczne* wynosi ok. 905 mln euro, co przekłada się na średni roczny budżet na poziomie ok. 181 mln euro (w latach 2023-2027).

Stawki płatności są inne dla poszczególnych grup upraw. Są one też zróżnicowane ze względu na status danej uprawy, tj. czy jest to uprawa w okresie konwersji, czy

też uprawa już ekologiczna. Stawki płatności w ramach każdego z pakietów interwencji zostały określone jako roczne stawki płatności do jednostki powierzchni, tj. do 1 ha. Stawki płatności w ramach interwencji dotyczącej rolnictwa ekologicznego, w zależności od grupy upraw i okresu konwersji/po konwersji wynosić będą od 2023 r. od 1043 do 3105 zł/ha. Natomiast w przypadku pakietu *Małe gospodarstwa z uprawami ekologicznymi* stawka płatności będzie wynosiła 1640 zł/ha, a stawka premii za zrównoważoną produkcję roślinno-zwierzęcą 573 zł/ha.

Stawki te są wyższe średnio o 35 proc. w porównaniu do stawek z 2021 r. (i średnio o 84 proc. względem stawek z 2015 r.), które były stosowane w ramach działania *Rolnictwo ekologiczne* PROW 2014-2020.

Płatności ekologiczne są przyznawane do powierzchni (ha) upraw prowadzonych metodami ekologicznymi (tj. upraw

w okresie konwersji lub upraw już ekologicznych).

Płatności do powierzchni upraw w okresie konwersji – w ramach 5-letniego zobowiązania – przysługują nie dłużej niż przez pierwsze 3 lata realizacji zobowiązania obejmującego przez ten czas uprawy w okresie konwersji.

W ramach interwencji będzie stosowana degresywność płatności, tj. płatności ekologiczne będą przyznawane w wysokości:

- 100 proc. stawki podstawowej – za powierzchnię od 0,10 do 50 ha;
- 75 proc. stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 50 do 100 ha;
- 60 proc. stawki podstawowej – za powierzchnię powyżej 100 ha.

Szacowane stawki płatności zostały przedstawione w tabeli.

Departament Płatności Bezpośrednich
MRiRW
tel. 22 623 12 34

Zdjęcia: Curioso-, S. Leitenberger.Stock.adobe.com

Rodzaje upraw	Szacowane stawki płatności (w zł/ha)			
	w okresie konwersji	po okresie konwersji	w okresie konwersji z premią	po okresie konwersji z premią
Uprawy rolnicze	1697	1571	2270	2144
Uprawy warzywne	3021	2391	3594	2964
Uprawy zielarskie	1856		2429	
Uprawy paszowe na gruntach ornych	1638	1504	2211	2077
TUZ	1043		1616	
Podstawowe uprawy sadownicze	3105	1961	3678	2534
Uprawy jagodowe	2495	2213	3068	2786
Ekstensywne uprawy sadownicze	1326		1899	
Małe gospodarstwa z uprawami ekologicznymi	1640		2213	
Premia za zrównoważoną produkcję roślinno-zwierzęcą	573		-	

Ułatwienia dla grup producentów

Ustawa o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, która weszła w życie 15 marca 2023 r.¹, wprowadziła szereg zmian w obowiązujących przepisach w celu efektywnego wdrażania Krajowego Planu Strategicznego WPR. Jedną ze zmian jest wprowadzenie do ustawy o grupach producentów rolnych i ich związkach² uproszczeń w procesie uznania i funkcjonowania grup producentów rolnych w Polsce.

Wprowadzona zmiana dotyczy przede wszystkim art. 2 ustawy, określającego cele, dla których mogą powstawać grupy producentów rolnych. Od 15 marca 2023 r. podmiot ubiegający się o uznanie za grupę producentów rolnych, może wybrać co najmniej jeden cel, dla którego będzie prowadził swoją działalność i dla którego będzie realizował działania przewidziane w planie biznesowym, spośród następujących:

- dostosowanie produktów rolnych i procesu produkcyjnego do wymogów rynkowych;
- wspólne wprowadzanie towarów do obrotu, w tym przygotowanie do sprzedaży, centralizacja sprzedaży i dostawy do odbiorców hurtowych;
- optymalizacja kosztów produkcji oraz stabilizowanie cen producentów.

Dodatkowo grupy producentów rolnych mogą realizować inne, wybrane cele, w szczególności takie jak:

- ustanowienie wspólnych zasad dotyczących informacji o produkcji ze szczególnym uwzględnieniem zbiorów i dostępności produktów rolnych;
- rozwijanie umiejętności biznesowych i marketingowych;

- organizowanie i ułatwanie wprowadzania innowacji;
- prowadzenie procesu produkcyjnego z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska naturalnego.

Ograniczenie liczby celów, które muszą realizować przedsiębiorstwa, aby mogły zostać uznane za grupy producentów rolnych, powinno przyczynić się do bardziej efektywnego wykorzystania środków wsparcia w ramach Planu Strategicznego, w szczególności w zakresie interwencji I 13.2 *Tworzenie i rozwój organizacji producentów i grup producentów rolnych*.



Od 15 marca br. podmiot ubiegający się o uznanie za grupę producentów rolnych, może wybrać co najmniej jeden cel, dla którego będzie prowadził swoją działalność i dla którego będzie realizował działania przewidziane w planie biznesowym

■ Kontrole raz na trzy lata

Oprócz ograniczenia liczby celów, które mają być realizowane przez nowo powstające grupy producentów rolnych, wprowadzono także przepisy ograniczające częstotliwość kontroli przeprowadzanych przez dyrektorów oddziałów regionalnych ARiMR, w ramach nadzoru nad funkcjonowaniem grup producentów rolnych. Kontrole będą przeprowadzane raz na trzy lata, a więc rzadziej niż dotychczas (raz na dwa lata).

Rozwiązanie to wychodzi na przeciw oczekiwaniom producentów rolnych. Jednocześnie częstotliwość kontroli pozwala na wystarczająco częste ich prowadzenie, aby potwierdzić spełnianie warunków uznania za grupę producentów rolnych.

Zmiana ma jednocześnie na celu uspołnienie podejścia do realizacji kontroli z tym zaproponowanym już w Planie Strategicznym. Dotyczy to organizacji producentów owoców i warzyw – tych organizacji, które realizują programy operacyjne, dla

których także określono wymóg przeprowadzania kontroli raz na trzy lata.

Departament Rynków Rolnych
i Transformacji Energetycznej
Obszarów Wiejskich MRiRW
tel. 22 623 18 45

Zdjęcie: Bernardbodo.Stock.adobe.com

¹ Ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz. U. poz. 412).

² Ustawa z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. nr 88 poz. 983).

Rozwój obszarów wiejskich

Wsparcie w ramach Umowy Partnerstwa w latach 2021-2027



Łączna kwota, którą zgodnie z Umową Partnerstwa będzie można przeznaczyć na realizację projektów w całej Polsce, wynosi 76 mld euro

Umowa Partnerstwa (UP) jest podstawowym dokumentem, który określa współpracę Unii Europejskiej z Polską w zakresie wykorzystania Funduszy Europejskich w latach 2021-2027. Została opracowana przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej przy współpracy z pozostałymi resortami, w tym Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Po negocjacjach przeprowadzonych z Komisją Europejską Umowa Partnerstwa (UP) na lata 2021-2027:

- Łączy wyzwania zidentyfikowane przez Polskę i oczekiwania Komisji Europejskiej.
- Określa: cele i zakres interwencji, instytucje odpowiedzialne za zarządzanie funduszami, programy oraz ich finansowanie.
- Jest skierowana zarówno do urzędników, jak i do beneficjentów, którzy realizują projekty.
- Stanowi realizację krajowych

dokumentów takich jak *Strategia Odpowiedzialnego Rozwoju* oraz – wynikających z niej – strategii sektorowych, w tym *Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030*.

■ Budżet UP

Łączna kwota, którą zgodnie z UP będzie można przeznaczyć na realizację projektów w całej Polsce, wynosi 76 mld euro.

Zgodnie z UP na lata 2021-2027, w ramach polityki spójności, poprzez właściwe programy krajo-

we i regionalne zostanie przeznaczonych około 10 mld euro na wsparcie obszarów wiejskich we wszystkich celach polityki. Wsparcie to będzie komplementarne do działań adresowanych do rolników, zawodów rolniczych, produkcji rolnej i infrastruktury gospodarstw rolnych przewidzianych w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

■ Adresaci

Zgodnie z celami strategicznymi polityki regionalnej, polegającymi na wyrównywaniu różnicowań wewnątrzregionalnych, UP adresuje działania polityki spójności do obszarów strategicznej interwencji, na które składają się w przeważającej mierze gminy wiejskie i miejsko-wiejskie. Będą one beneficjentami działań in-

frastrukturalnych (obejmujących m.in. infrastrukturę telekomunikacyjną i społeczną, ochronę zdrowia oraz środowiska) i podnoszących poziom usług publicznych.

Institucje zarządzające, w ramach wsparcia właściwego dla danych programów, będą decydować na poziomie konkursów o możliwości stworzenia warunków preferujących obszary wiejskie lub też wydzielenia środków na działania dedykowane obszarom wiejskim.

■ Wsparcie obszarów wiejskich

Obszary wiejskie w dużym zakresie należą też do wskazanych w UP Obszarów Strategicznej Interwencji, jako tereny zagrożone trwałą marginalizacją bądź też leżące w obszarach funkcjonalnych miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz miast wojewódzkich. Będą wspierane na preferencyjnych warunkach, np. poprzez dedykowane im nabory, wsparcie eksperckie i doradcze.

Gminy wiejskie realizujące Cel 5 polityki w ramach programów regionalnych będą tworzyły oparte na strategiach terytorialnych instrumenty terytorialne, które pozwolą w sposób oddolny zidentyfikować problemy i zbudować zintegrowane projekty rozwojowe wykorzystujące endogeniczne potencjały. Komplementarność w podejściu do rozwoju obszarów wiejskich zapewni też zastosowanie instrumentu Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS), finansowanego zarówno z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), jak i z polityki spójności.

Wsparcie dla obszarów wiejskich w ramach programów realizujących UP jest przewidziane zarówno na poziomie krajowym jak i regionalnym.

Łączna kwota środków polityki spójności w programach regionalnych na działania związane z rozwojem obszarów wiejskich oraz powiązaniem miasto-wieś wyniesie w całym okresie programowania 2021-2027 około 5,6 mld euro (wkład UE) z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+).

Zgodnie z zapisami kontraktów programowych, zawieranych między Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej a Zarządami Województw, strona samorządowa będzie dążyć do przeznaczenia w ramach programu możliwie wysokiej kwoty, nie mniejszej niż 19,02 proc. środków obu funduszy.

■ Instrumenty terytorialne

Obszary wiejskie będą wspierane z wykorzystaniem wszystkich instrumentów terytorialnych polityki spójności dostępnych w okresie programowania 2021-2027, w tym Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) i Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT). W ramach partnerstw jednostek samorządu terytorialnego (JST) objętych tymi instrumentami znajdzie się wiele gmin wiejskich oraz miejsko-wiejskich.

W perspektywie 2014-2020 w przypadku instrumentu ZIT, który jest dedykowany wspieraniu miejskich obszarów funkcjonalnych, obszarem realizacji tego instrumentu, w 24 Związkach ZIT, objętych zostało łącznie około 400 gmin wiejskich i miejsko-wiejskich spośród wszystkich 560 gmin wdrażających ten instrument (czyli ponad 70 proc.).

W perspektywie 2021-2027 instrumentami ZIT i IIT objętych zostanie łącznie 114 partnerstw jednostek samorządu terytorialnego, tj. ponad czterokrotnie więcej niż

w okresie 2014-2020. Ostateczne ustalenie, ile gmin wiejskich i miejsko-wiejskich zostanie objętych wsparciem tych instrumentów oraz jaką będą dysponować alokacją środków EFRR i EFS+, będzie możliwe dopiero po przyjęciu i zaopiniowaniu pozytywnie przygotowywanych przez te partnerstwa strategii terytorialnych – strategii ZIT i strategii IIT.

Dziesięć województw (kujawsko-pomorskie, lubuskie, małopolskie, podkarpackie, podlaskie, pomorskie, śląskie, świętokrzyskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie) zdecydowało o wdrażaniu instrumentu RLKS (Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność) w ramach swoich programów regionalnych. Łącznie z funduszy polityki spójności przeznaczono na ten cel około 345 mln euro. Wszystkie regiony (poza województwem świętokrzyskim) zaangażowały EFS+ w łącznej wysokości około 222 mln euro, pięć województw (małopolskie, podlaskie, pomorskie, świętokrzyskie, wielkopolskie) alokowało na RLKS 123 mln euro z EFRR.

W ramach kontraktu programowego każde województwo zobowiązało się do wsparcia ze środków programu regionalnego obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją. W większości obszary te obejmują gminy wiejskie. Niektóre województwa wskazały też tereny wiejskie jako obszary strategicznej interwencji o zasięgu regionalnym.

■ Programy krajowe – zakres wsparcia

W ramach programów krajowych łączna kwota wsparcia obszarów wiejskich ze środków polityki spójności wyniesie w całym okresie programowania 2021-2027 około 4,1 mld euro (wkład UE).

Gminy wiejskie i miejsko-wiejskie

będą mogły być beneficjentami konkursów organizowanych w ramach programów krajowych zarówno dla gmin miejskich, miejsko-wiejskich, jak i wiejskich. Natomiast mieszkańcy obszarów wiejskich (w tym rolnicy), podobnie jak mieszkańcy obszarów miejskich, będą mogli aplikować do krajowych programów współfinansowanych ze środków polityki spójności na lata 2021-2027. Rodzaj wsparcia, które będzie mogło być udzielone dla tych obszarów, jest szczegółowo określony w dokumentach programowych każdego programu krajowego.

Zgodnie z założeniami zakres wsparcia w programach krajowych jest następujący:

- Program Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW).

Szacuje się, że w ramach alokacji FEPW 2021-2027 na rzecz rozwoju obszarów wiejskich zostanie przeznaczonych około 500 mln euro.

W programie Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021-2027 (FEPW 2021-2027) skupiono się na wielopłaszczyznowej interwencji wpływającej na przyspieszenie rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej, angażującej szerokie grono interesariuszy, w tym z obszarów wiejskich. Bezpośredni pozytywny wpływ na rozwój obszarów wiejskich makroregionu będzie miała interwencja dotycząca:

- ✓ wsparcia przedsiębiorców;
- ✓ wzmocnienia ochrony i zachowania różnorodności biologicznej;
- ✓ rozwoju transportu publicznego na obszarach funkcjonalnych wybranych miast Polski Wschodniej;
- ✓ ponadregionalnych szlaków turystycznych.

Ponadto pośrednio pozytywny wpływ na rozwój obszarów wiejskich będą miały następujące inwestycje FEPW:

- ✓ inteligentne systemy dystrybucji energii elektrycznej;

- ✓ infrastruktura dróg wojewódzkich;

- ✓ infrastruktura kolejowa (linie kolejowe i wybrane dworce i przystanki).

- Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG).

W ramach budżetu Programu około 900 mln euro zostanie przeznaczonych na rzecz rozwoju obszarów wiejskich lub sektora rolno-spożywczego.

Zakres wsparcia obszarów wiejskich w programie Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki 2021-2027 (FENG) ma charakter horyzontalny. Dlatego nie przewidziano w dokumentach programowych instrumentów wsparcia dedykowanych określonym terytoriom, sektorom lub branżom. Jednocześnie w ramach niektórych instrumentów wsparcia w programie zaplanowano możliwość organizacji konkursów tematycznych, które mogą dotyczyć określonego tery-

torium (np. miast średnich), sektora (rolnictwa) lub branży (np. produkcji maszyn rolniczych).

Aktualnie rozpoczyna się etap wdrażania programu i tym samym prac nad zakresem konkursów tematycznych, które będą mogły dotyczyć obszarów wiejskich lub sektora rolno-spożywczego. Jednocześnie należy wskazać, że podmioty, które planują projekty na obszarach wiejskich, będą mogły aplikować o wsparcie z Programu FENG na identycznych zasadach, jak podmioty planujące realizację projektów na obszarach miejskich lub wiejsko-miejskich.

- Program Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS). Szacuje się, że w ramach FERS na rzecz rozwoju obszarów wiejskich zostanie przeznaczonych około 250 mln euro.

W ramach FERS gminy wiejskie i miejsko-wiejskie będą mogły być beneficjentami projektów w konkursach skierowanych zarówno do gmin miejskich, miejsko-wiejskich, jak i wiejskich ukierunkowanych m.in. na:



Zgodnie z Umową Partnerstwa na lata 2021-2027, w ramach polityki spójności zostanie przeznaczonych około 10 mld euro na wsparcie obszarów wiejskich

- ✓ wsparcie tworzenia i funkcjonowania instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 (np. żłobków, klubów dziecięcych, dziennych opiekunów);
- ✓ rozwój zarządzania cyfryzacją systemu oświaty w danej JST (szkolenia i doradztwo dla kadry JST);
- ✓ tworzenie klubów rozwoju cyfrowego;
- ✓ rozwój poradni psychologiczno-pedagogicznych lub przekształcanie szkół i placówek w Specjalistyczne Centra Wspierania Edukacji Włączającej (jako organy prowadzące);
- ✓ wsparcie zlecenia przez JST usług społecznych dla podmiotów ekonomii społecznej (tzw. „premia społeczna”).

Natomiast mieszkańcy obszarów wiejskich (w tym również rolnicy), podobnie jak mieszkańcy obszarów miejskich, będą mogli aplikować w ramach FERS m.in. o:

- ✓ wsparcie osób z niepełnościami i ich rodzin;
- ✓ wsparcie ekonomii społecznej;
- ✓ budowę potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego;

- ✓ wsparcie w ramach instrumentów zwrotnych.

- Program Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC).

Szacuje się, że w ramach alokacji FERC około 600 mln euro zostanie przeznaczonych na realizację projektów oddziałujących na obszary wiejskie.

Z efektów działań wspieranych przez FERC będą mogli korzystać obywatele na terenie całego kraju, w tym obszarów wiejskich. W ramach programu FERC dostęp do szybkiego internetu będą mogły uzyskać np. JST obszarów wiejskich. Dodatkowo dzięki dostępowi do szerokopasmowego internetu mieszkańcy zyskają szerszy dostęp do e-usług oferowanych przez JST.

Ponadto JST, w tym gminy wiejskie i miejsko-wiejskie, będą odbiorcami usług cyfrowych wdrażanych na szczeblu krajowym.

Planuje się również w 2023 r. uruchomienie projektu grantowego o wartości około 335 mln euro, którego celem będzie podniesienie poziomu bezpieczeństwa sys-

temów informacyjnych podmiotów administracji samorządowej. Wsparcie będzie miało ogólnokrajowy zasięg, tzn. będzie dotyczyło wszystkich gmin na terenie całego kraju.

- Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS).

Szacuje się, że w ramach alokacji programu zostanie przeznaczone około 1,63 mld euro na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. Największy potencjał wsparcia obszarów wiejskich w programie FENIKS występuje w przypadku sektora energetyki (głównie programu Czyste Powietrze), rozwoju OZE, wsparcia inteligentnych systemów energetycznych oraz realizacji inwestycji w zakresie rozbudowy infrastruktury gazowej.

Możliwości wsparcia obszarów wiejskich będą też w sektorach: środowisko (głównie w obszarze bioróżnorodności) oraz kultury i zdrowia, gdzie wspierane będą obszary o najniższym dostępie do podstawowej opieki zdrowotnej, tj. głównie małe miasta i obszary wiejskie.

Podmioty z obszarów wiejskich będą mogły otrzymać wsparcie m.in. w następujących obszarach:

- ✓ realizacja projektów z zakresu adaptacji do zmian klimatu;
- ✓ rozwój sektora energetyki;
- ✓ rozwój sektora środowisko;
- ✓ opracowanie i wdrożenie projektów GOZ (gospodarki o obiegu zamkniętym);
- ✓ wymiana źródeł ogrzewania;
- ✓ rozwój i ochrona dziedzictwa narodowego;
- ✓ zwiększanie dostępu ludności do usług zdrowotnych.

Departament Strategii
i Rozwoju
MRiRW

tel. 22 623 21 20

Zdjęcia: denisismgilov-, Artrur.Stock.adobe.com

Zmiana przepisów UE w zakresie ASF

Przepisy nowego, opublikowanego 17 marca 2023 r., rozporządzenia Komisji Europejskiej¹ umożliwiają autoryzowane przemieszczanie ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego (głównie padłych świń) z gospodarstw zlokalizowanych w obszarach II i III do ich unieszkodliwienia.

Nowe rozporządzenie weszło w życie 21 kwietnia 2023 r. i uchyliło dotychczas obowiązujące przepisy².

■ Wprowadzenie miejsc czasowego składowania

Zgodnie z nowymi przepisami Unii Europejskiej autoryzowane przemieszczanie ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego zlokalizowanych w obszarach II i III do ich unieszkodliwienia może się odbywać za pośrednictwem miejsc czasowego składowania. Konieczne jest wcześniejsze przeprowadzenie przez właściwy organ oceny ryzyka wykazującej, że ryzyko rozprzestrzenienia się afrykańskiego pomoru świń (ASF) jest znikome.

Takie miejsce powinno być zatwierdzone jako skład ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego – zgodnie z art. 24 ust 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego, określającego przepisy sa-

nitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi³.

Wprowadzona zmiana przepisów pozwoli zoptymalizować proces zbierania oraz transportu martwych świń z ferm zlokalizowanych w obszarach II i III. Będzie istniała możliwość utworzenia składów, szczególnie na obszernych terenach strefy II. W składach będą zbierane martwe zwierzęta – będzie formowana większa partia, która później będzie przekazana do unieszkodliwienia w spalarniach lub w zakładach przetwórczych kategorii 1 oraz 2.

■ Możliwość wykorzystania odpadów z uboju wolnych od ASF

W art. 40 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2023/594 wprowadzono także możliwość wykorzystania ubocznych produktów

pochodzenia zwierzęcego z uboju świń pochodzących z obszaru III do:

- produkcji przetworzonych karm dla zwierząt domowych;
- produkcji materiałów paszowych;
- produkcji biogazu i kompostu;
- do celów technicznych (np. na szczerbinę).

Warunkiem wykorzystania tych ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego jest poddanie ich określonym obróbkom termicznym, gwarantującym ich bezpieczeństwo pod względem wirusa ASF.

■ Przemieszczanie produktów ubocznych z uboju – warunki

Możliwość przemieszczania, o którym mowa w art. 40 rozporządzenia Komisji Europejskiej, dotyczy wyłącznie przemieszczeń wewnątrz państwa członkowskiego. Surowe uboczne produkty kategorii 3 z uboju trzody chlewnej pochodzącej z obszaru III nie mogą być przemieszczone do zakładów produkujących np. przetworzoną karmę dla zwierząt domowych, materiały paszowe lub inne produkty pochodne, o których mowa, zlokalizowanych w innych państwach członkowskich UE.

■ Zmiany wprowadzone przez nowe rozporządzenie

Rozporządzenie 2023/594 ma zastosowanie do wszystkich państw członkowskich UE i wprowadza szereg zmian w stosunku do aktualnie obowiązującego rozporządzenia 2021/605, m. in.:

- Określa dodatkowe warunki związane z przemieszczaniem przesyłek świń w obszarach objętych ograniczeniami i poza te ob-



Przepisy nowego rozporządzenia KE umożliwiają autoryzowane przemieszczanie ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego z gospodarstw zlokalizowanych w obszarach II i III do ich unieszkodliwienia

szary oraz znakowania mięsa i produktów.

- Określa postępowanie z mięsem pozyskanym ze świń przemieszczonych z obszaru objętego ograniczeniami III do rzeźni zlokalizowanej poza tym obszarem w sytuacji niespełnienia wymogów określonych w rozporządzeniu poprzez zastosowanie obróbki unieszkodliwiającej wirusa.

- Określa możliwości przemieszczania materiału biologicznego pozyskanego od świń pochodzących z obszaru objętego ograniczeniami III na terytorium tego samego państwa członkowskiego (dotychczasowe przepisy prawne nie zezwalały na przemieszczanie materiału biologicznego pozyskanego od świń pochodzących z tego obszaru).

- Wprowadza konieczność stosowania wzmocnionych wymogów bioasekuracji w obszarach objętych ograniczeniami (w tym m.in. posiadania planu bezpieczeństwa biologicznego oraz ogrodzeń), co w szczegółowy sposób określone zostało w załączniku III nowego rozporządzenia.

- Nakłada na hodowców dodatkowe obowiązki – zagwarantowania, że świni nie mają żadnego kontaktu z dzikami, a także wprowadzenia odpowiedniej ochrony przed owadami i kleszczami.

■ Okres przejściowy

W przypadku gospodarstw będących już w strefach, okres przejściowy na dostosowanie się gospodarstw do posiadania ogrodzenia wynosi pół roku od publikacji rozporządzenia. W okresie przejściowym przemieszczanie świń i produktów wieprzowych będzie mogło być dokonywane tylko w obrębie obszarów objętych ograniczeniami. Natomiast w przypadku gospodarstw zlokalizowanych w obszarach uznanych za wolne

od ASF okres przejściowy wynosi pół roku od potwierdzenia pierwszego ogniska ASF.

W sytuacji niedostosowania się gospodarstw do tego wymogu będą obowiązywać istotne ograniczenia w przemieszczaniu świń i pozyskanych z nich mięsa i produktów wieprzowych.

■ Wzmocnione środki bioasekuracji

W załączniku III do rozporządzenia wykonawczego 2023/594 są określone wzmocnione środki bioasekuracji dla gospodarstw, w których utrzymywane są świnię, znajdującą



Określone również zostały wzmocnione środki bioasekuracji dla gospodarstw, w których utrzymywane są świnię, znajdujących się w obrębie obszarów objętych ograniczeniami I, II i III

cych się w obrębie obszarów objętych ograniczeniami I, II i III. Środki te są następujące:

- brak bezpośredniego lub pośredniego kontaktu między świniami w zakładzie oraz co najmniej:

- ✓ z innymi świniami z innych gospodarstw, z wyjątkiem świń, które podmiot może przemieszczać do gospodarstwa i których przemieszczanie jest zatwierdzone przez właściwy organ, jeżeli wymaga tego nowe rozporządzenie;
- ✓ z dzikimi świniami;

- odpowiednie środki higieniczne, takie jak zmiana odzieży i obuwia przy wchodzeniu do i opuszczaniu

pomieszczeń, w których utrzymywane są świnię;

- mycie i odkażanie rąk oraz odkażanie obuwia przy wchodzeniu do pomieszczeń, w których utrzymywane są świnię;

- brak kontaktu ze świniami przez okres co najmniej 48 godzin od zakończenia jakiegokolwiek działalności łowieckiej związanej z dzikami lub po jakimkolwiek innym kontakcie z dzikami;

- zakaz wstępu nieupoważnionych osób lub środków transportu do gospodarstwa, w tym do pomieszczeń i budynków, w których utrzymywane są świnię;

- odpowiednie prowadzenie ewidencji osób i środków transportu mających dostęp do gospodarstwa, w którym utrzymywane są świnię;

- pomieszczenia i budynki w gospodarstwie muszą:

- ✓ być zbudowane w taki sposób, aby żadne inne zwierzęta, które mogą przenosić wirus ASF, nie mogły wejść do pomieszczeń i budynków oraz aby nie mogły mieć kontaktu ze świniami, ich paszą i materiałem ściółkowym. W szczególności struktura i budynki muszą zapewniać, aby utrzymywane świnię nie miały kontaktu z dzikami;

- ✓ umożliwiać mycie i odkażanie rąk;
- ✓ w stosownych przypadkach umożliwiać czyszczenie i dezynfekcję pomieszczeń i budynków, z wyjątkiem terenów w pobliżu budynków gospodarstwa, w których świnie trzymane są na zewnątrz, w przypadku, gdyby takie czyszczenie i dezynfekcja nie byłyby wykończone;
- ✓ zapewniać odpowiednie warunki do zmiany obuwia i odzieży przy wejściu do pomieszczeń i budynków, w których utrzymywane są świnie;
- ✓ zapewniać odpowiednią ochronę przed owadami i kleszczami, jeżeli wymaga tego właściwy organ na podstawie oceny ryzyka dostosowanej do konkretnej sytuacji epidemiologicznej w zakresie ASF;
- ogrodzenia ochronne co najmniej pomieszczeń, w których utrzymywane są świnie, oraz budynków, w których przechowywane są pasze i ściółkę, w celu zapewnienia, aby utrzymywane świnie oraz ich pasza i ściółka nie miały kontaktu z osobami nieupoważnionymi oraz, w stosownych przypadkach, z innymi świniami;
- plan bioasekuracji zatwierdzony

przez właściwy organ. W stosownych przypadkach ten plan bioasekuracji musi obejmować co najmniej:

- ✓ ustanowienie „czystych” i „brudnych” stref dla pracowników – przebiejalni, pryszniców, jadalni, właściwych dla typologii zakładu;
- ✓ ustanowienie i przegląd rozwiązań logistycznych dotyczących wprowadzania do gospodarstwa nowych świń;
- ✓ procedury czyszczenia i dezynfekcji obiektów, środków transportu, wyposażenia i higieny personelu;
- ✓ przepisy dotyczące żywności dla personelu znajdującego się na miejscu oraz zakaz utrzymywania świń przez personel, tam gdzie jest to istotne i jeżeli ma to zastosowanie na podstawie ustawodawstwa krajowego;
- ✓ specjalny, powtarzający się program podnoszenia świadomości dla personelu;
- ✓ ustanowienie i przegląd rozwiązań logistycznych w celu zapewnienia właściwego rozdzielania różnych grup zwierząt oraz uniknięcia bezpośredniego lub pośredniego kontaktu świń z produktami ubocz-

nymi pochodzenia zwierzęcego;

- ✓ procedury i instrukcje dotyczące egzekwowania wymogów w zakresie bioasekuracji podczas budowy lub naprawy pomieszczeń lub budynków;
- ✓ audyty wewnętrzne lub samoocena w celu egzekwowania środków bioasekuracji;
- ✓ ocenę szczególnego ryzyka w zakresie bioasekuracji oraz procedury stosowania odpowiednich środków zmniejszających ryzyko w odniesieniu do zakładów, w których świnie trzymane są czasowo lub stale na zewnątrz.

Główny Inspektorat Weterynarii
tel. 22 623 20 89

Zdjęcia: Darekb22,-

SongkhlaStudio.Stock.adobe.com

¹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2023/594 z dnia 16 marca 2023 r. ustanawiające środki szczególne w zakresie zwalczania chorób w odniesieniu do afrykańskiego pomoru świń oraz uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) 2021/605.

² Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2021/605 z dnia 7 kwietnia 2021 r. ustanawiające szczególne środki zwalczania afrykańskiego pomoru świń.

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego).

Bezpieczne nabywanie i stosowanie środków ochrony roślin

Chemiczna ochrona roślin jest związana z wieloma niebezpieczeństwami dla zdrowia ludzi, zwierząt oraz środowiska. Chemiczne środki ochrony roślin należy stosować rozważnie oraz po wykorzystaniu wszelkich innych dostępnych działań i metod ochrony przed agrofagami. Rolnik powinien wspomagać się pestycydami

dopiero po wyczerpaniu możliwości ograniczenia presji agrofagów metodami alternatywnymi.

Do ochrony roślin można stosować wyłącznie środki ochrony roślin dopuszczone do obrotu i stosowania przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Ich wykaz znajduje się w rejestrze udostępnionym na stronie internetowej MRiRW:

<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/rejestr-rodkow-ochrony-roslin>.

■ Środki profesjonalne tylko dla przeszkolonych

Do nabywania środków ochrony roślin przeznaczonych dla użytkowników profesjonalnych są uprawnione wyłącznie osoby posiadające odpowiednie szkolenie

potwierdzone zaświadczeniem. Może to być szkolenie z zakresu stosowania środków ochrony roślin lub doradztwa dotyczące środków ochrony roślin bądź integrowanej produkcji roślin. Ewentualnie uznać można kwalifikacje wskazane w art. 64 ustawy z 8 marca 2013 r. o *środkach ochrony roślin*.

■ Bezpieczny zakup

Środki ochrony roślin należy nabywać jedynie w punktach dystrybucji uprawnionych do prowadzenia w nich takiej działalności gospodarczej oraz nadzorowanych przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN). Rejestr przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wprowadzania środków ochrony roślin do obrotu lub konfekcjonowania publikowany jest na stronie internetowej PIORiN (<http://piorin.gov.pl/srodki-ochrony-roslin/rejstry/>).

Pestycydów pod żadnym pozorem nie można kupować np. na rynku ze straganu, z bagażnika samochodu, z zagranicy oraz z nieznanych źródeł w Internecie. Sprzedawane pestycydy muszą być w oryginalnych i szczelnie zamkniętych opakowaniach, zaopatrzonych w etykietę sporządzoną w języku polskim.

W ramach nadzoru nad obrotem i stosowaniem środków ochrony roślin PIORiN prowadzi kontrole w miejscach sprzedaży pestycydów.

Przed zakupem środków ochrony roślin Inspekcja zachęca do skorzystania z wyszukiwarki środków ochrony roślin zamieszczonej na stronie MRiRW (<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/wyszukiwarka-srodkow-ochrony-roslin>) oraz zapoznania się z udostępnionymi tam etykietami środków ochrony roślin. Wyszukiwarka oraz etykiety są

narzędziami pozwalającymi wstępnie zaplanować chemiczną ochronę roślin i dobrać potrzebne w gospodarstwie pestycydy.

■ Informacje na etykiecie

Każdy producent rolny po zakupie i jeszcze przed zastosowaniem środków ochrony roślin powinien szczegółowo przeanalizować treść etykiet. Sposób aplikacji musi być w pełni zgodny z jej zapisami.

Stosować środki ochrony roślin można jedynie na rośliny oraz agrofagi, które zostały wyszczególnione w etykiecie. Nie wolno prze-

■ Integrowana ochrona roślin

Aplikacja środków ochrony roślin musi być zgodna z zasadami integrowanej ochrony roślin. Obowiązek ten wynika bezpośrednio z postanowień art. 14 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE z dnia 21 października 2009 r.²

Integrowana ochrona roślin została również uregulowana przepisami prawa krajowego, tj. stosowanymi: ustawą *środkach ochrony roślin*³ oraz rozporządzeniem w sprawie wymagań integrowanej ochrony roślin⁴.



Aplikacja środków ochrony roślin musi być zgodna z zasadami integrowanej ochrony roślin

krać wskazanych dawek i liczby dopuszczonych zabiegów. Środki ochrony roślin muszą być stosowane wyłącznie na obszary i obiekty będące celem zabiegu. Przestrzegać należy również ograniczeń odnoszących się do stref ochronnych wskazanych w etykiecie.

Użytkowników profesjonalnych obowiązują ponadto zapisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 31 marca 2014 r. w *sprawie warunków stosowania środków ochrony roślin*, m.in. w zakresie zachowywania minimalnych odległości od określonych miejsc lub obiektów¹.

Przepisy dotyczące integrowanej ochrony roślin obligują profesjonalnych użytkowników środków ochrony roślin do:

- stosowania środków ochrony roślin z uwzględnieniem integrowanej ochrony roślin;
- prowadzenia chemicznej ochrony w taki sposób, aby nie stwarzać zagrożenia dla zdrowia ludzi, zwierząt oraz dla środowiska, w tym przeciwdziałania znoszeniu środków ochrony roślin na obszary i obiekty niebędące celem zabiegu;
- planowania stosowania środków ochrony roślin z uwzględnieniem okresu, w którym ludzie mo-

gą przebywać na obszarze objętym zabiegami.

Ważne i pomocne informacje dotyczące integrowanej ochrony roślin, w tym jej metodyki, są zgromadzone na Platformie Sygnalizacji Agrofagów (<https://www.agrofagi.com.pl>).

■ Pestycydy to ostateczność

Przed aplikacją chemicznych środków ochrony roślin muszą zostać wykorzystane wszelkie inne dostępne działania i metody ochrony przed agrofagami, aby ograniczyć stosowanie pestycydów. Niezwykle ważne jest m. in.: stosowanie płodozmianu, odpowiednich odmian, przestrzeganie optymalnych terminów, stosowanie właściwej agrotechniki, nawożenie oraz zapobieganie rozprzestrzenianiu się organizmów szkodliwych.

Organizmy szkodliwe muszą być monitorowane odpowiednimi metodami i narzędziami, jeżeli są one dostępne. Wśród takich narzędzi powinien znajdować się monitoring pól oraz systemy ostrzegania, prognozowania i wczesnego diagnozowania oparte na solidnych podstawach naukowych, tam gdzie możliwe jest ich zastosowanie. Ważne jest także doradztwo osób o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych.

■ Dbłość o organizmy pożyteczne

Jednym z wymogów integrowanej ochrony jest również dbłość o organizmy pożyteczne oraz stwarzanie im sprzyjających warunków. Niezwykle ważnym czynnikiem plonotwórczym przy uprawie większości roślin jest obecność owadów zapylających w okresie kwitnienia. Należy zauważyć, że okres największej aktywności zapylaczy przypada w okresie inten-

sywnej chemicznej ochrony roślin uprawnych.

■ Tylko sprawny sprzęt

Do wykonania zabiegu z zastosowaniem środków ochrony roślin można używać tylko sprzętu, który jest sprawny technicznie i skalibrowany, tak aby zapewnić prawidłową i precyzyjną aplikację pestycydów. Sprawność techniczna sprzętu do aplikacji środków ochrony roślin jest kontrolowana podczas okresowo przeprowadzanych badań (np. co 3 lata w przypadku opryskiwaczy polowych i sadowniczych). Pierwsze badanie nowego sprzętu należy przeprowadzić nie później niż po upływie 5 lat od dnia jego nabycia. Kalibracji sprzętu dokonuje samodzielnie jego użytkownik.

■ Kwalifikacje niezbędne do stosowania środków ochrony roślin

Osoby stosujące środki ochrony roślin muszą posiadać również odpowiednie kwalifikacje potwierdzone zaświadczeniem o ukończeniu szkolenia w zakresie stosowania środków ochrony roślin (ewentualnie z zakresu doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin, integrowanej produkcji roślin lub kwalifikacje wskazane w art. 64 ustawy z 8 marca 2013 r. o *środkach ochrony roślin*).

■ Tylko rejestrowane użycie

Zgodnie z obowiązującymi przepisami każde użycie środka ochrony roślin musi być rejestrowane. Użytkownik profesjonalny jest zobligowany do prowadzenia i przechowywania przez 3 lata dokumentacji zawierającej nazwę środka ochrony roślin, czas zastosowania i zastosowaną dawkę, obszar lub powierzchnię bądź jednostkę masy ziarna i uprawy lub obiektu, na których zastosowano

środek ochrony roślin. Prawo wymaga wskazania w dokumentacji również sposobu realizacji wymagań integrowanej ochrony roślin poprzez podanie co najmniej przyczyny wykonania zabiegu środkiem ochrony roślin.

■ Sankcje w przypadku nieprawidłowości

W przypadkach stwierdzenia nieprawidłowości w zakresie stosowania środków ochrony roślin PIORiN stosuje sankcje karne wynikające z ustawy z 8 marca 2013 r. o *środkach ochrony roślin*. Nakłada mandaty, a w przypadku stwierdzenia rażącego naruszenia przepisów – może zostać wydana np. decyzja zakazująca stosowania środków ochrony roślin do czasu ukończenia szkolenia podstawowego.

W sytuacji stwierdzenia nieprawidłowości w stosowaniu środków ochrony roślin, które mogą mieć wpływ na przekroczenie norm pozostałości środków ochrony roślin, PIORiN informuje o tym Państwową Inspekcję Sanitarną. Inspekcja prowadzi również współpracę z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Stwierdzone nieprawidłowości mogą mieć duży wpływ na wysokość wsparcia wypłaconego przez Agencję.

Główny Inspektorat Ochrony Roślin
i Nasiennictwa
tel. 22 652 92 90

Zdjęcie: Meryll.Stock.adobe.com

¹ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie warunków stosowania środków ochrony roślin (Dz. U. 2014 poz. 516).

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1107/2009 z dnia 21 października 2009 r. dotyczące wprowadzania do obrotu środków ochrony roślin i uchylające dyrektywy Rady 79/117/EWG i 91/414/EWG.

³ Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o *środkach ochrony roślin* (Dz. U. 2013 poz. 455).

⁴ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 kwietnia 2013 r. w sprawie wymagań integrowanej ochrony roślin (Dz. U. 2013 poz. 505).

Jakość handlowa artykułów rolno-spożywczych pod lupą

Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS), w ramach kontroli planowych w 2022 r., sprawdziła jakość handlową artykułów rolno-spożywczych na wszystkich etapach obrotu i w produkcji. Kontrole obejmowały wszystkie aspekty jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych, tj. ocenę organoleptyczną, badania fizykochemiczne i znakowanie.

Inspekcja JHARS w 2022 r. skontrolowała jakość handlową artykułów rolno-spożywczych w ponad 2 tys. sklepów i lokali gastronomicznych. Kontrola objęła wszystkie aspekty jakości handlowej, czyli:

- cechy organoleptyczne;
- cechy fizykochemiczne;
- znakowanie.

Tematy kontroli w 2022 r. zostały ustalone z uwzględnieniem zadań ustawowych IJHARS, wyników i doświadczeń z przeprowadzonych kontroli w latach poprzednich oraz propozycji kontroli zgłoszonych przez instytucje współpracujące z IJHARS.

■ Produkty objęte kontrolą

Produkty, których jakość handlową skontrolowała IJHARS, to: przetwory zbożowe (płatki śniadaniowe, kasze, mąki, ryż), przetwory owocowe (w zalewie, kompoty, owoce pasteryzowane w syropie), napoje spirytusowe, wyroby cukiernicze (lizaki, cukierki, gumy, żelki, drażetki), koncentraty, desery, drugie dania, wyroby garmazeryjne, napoje bezalkoholowe, przetwory mleczne, mięso i przetwory mięsne, przetwory warzywne, soki, nektary, wyroby garmazeryjne (z nadzieniem), piwo, przyprawy, karmy dla zwierząt domowych, przetwory owocowe suszo-

ne i kandyzowane, orzechy i pestki, miód, produkty rybołówstwa (konserwy, marynaty, ryby glazurwane, owoce morza), oliwa z oliwek i oleje roślinne, kawa i herbata, a także świeże owoce i warzywa oraz ziemniaki.



Celem kontroli uwzględniających badania laboratoryjne było m.in. wykrywanie zafałszowań towarów wprowadzanych do obrotu

Kontrolą wyłącznie znakowania zostały objęte produkty: na bazie miodu, ciasta i wyroby ciastkarskie, wyroby mlekopodobne, jaja, pieczywo, syropy owocowe i ocet.

Celem kontroli uwzględniających badania laboratoryjne było m.in. wykrywanie zafałszowań to-

warów wprowadzanych do obrotu (np. dotyczących składu produktu – zgodnego lub niezgodnego z deklaracją).

Kontrola oznakowania towarów była natomiast nakierowana na poprawność stosowania informacji określonych w obligatoryjnych przepisach czy deklaracji producenta.

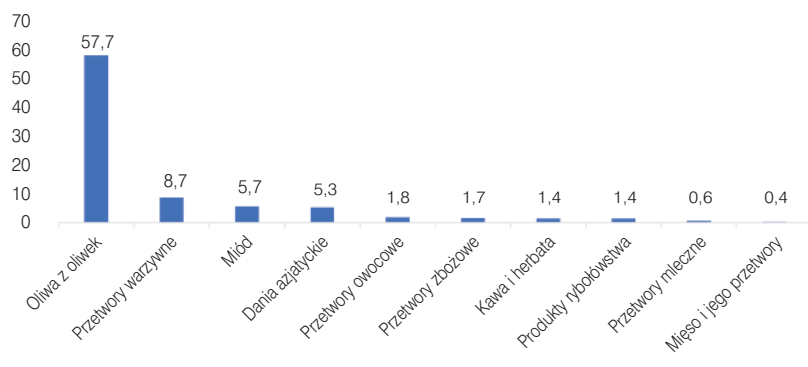
■ Cechy zewnętrzne wyrobu – organoleptyka

W 2022 r. zakwestionowano 3,6 proc.¹ partii ze względu na nieprawidłowości w zakresie cech orga-

noleptycznych. Stwierdzone nieprawidłowości w różnych branżach kształtowały się na poziomie od 0,4 do 57,7 proc.

Wiele nieprawidłowości stwierdzono w sklepach (6,4 proc.), nieco mniej u producentów i w gastronomii (odpowiednio 1,6 i 1,1 proc.).

Procentowy udział zakwestionowanych partii kontrolowanych grup towarowych w wyniku oceny cech organoleptycznych w 2022 r. (w ramach kontroli planowych)



Najwięcej partii z niewłaściwymi cechami organoleptycznymi stwierdzono w przypadku oliwy z oliwek oraz przetworów warzywnych. W najwyższej kategorii oliwy z oliwek, tj. najwyższej jakości z pierwszego tłoczenia, wykryto niedopuszczalne wady organoleptyczne w związku z obecnością niedeklarowanych składników. Niewłaściwe cechy organoleptyczne stwierdzono także w miodzie – nietypowy smak i zapach, a także niewłaściwą barwę.

Zastrzeżeń dotyczących cech organoleptycznych nie wniesiono w przypadku: napojów spirytusowych, wyrobów cukierniczych, koncentratów spożywczych, pieczywa i napojów bezalkoholowych, soków i nektarów, wyrobów garmazeryjnych, piwa, przypraw i olejów roślinnych.

Cechy fizyczne świeżych owoców i warzyw zakwestionowano w przypadku 0,6 proc. partii (m.in. w związku z objawami zepsucia, gnicia i pleśni) oraz 0,5 proc. ziemniaków (z uwagi na niespełnienie wymagań jakościowych wskazanych w przepisach oraz wymagań określonych dla ziemniaków „młodych”).

■ Cechy wewnętrzne wyrobu – fizykochemia

W wyniku przeprowadzonych badań laboratoryjnych w zakresie parametrów fizykochemicznych zakwestionowano 12,3 proc.² partii objętych badaniami.

W większości skontrolowanych grup towarów stwierdzono wiele uchybień w zakresie parametrów fizykochemicznych. Nieprawidłowości w zakresie zgodności z deklaracją producenta lub wymaganiami obligatoryjnych przepisów dotyczyły m. in: zawartości: tłuszczu, białka, soli i wody, w tym

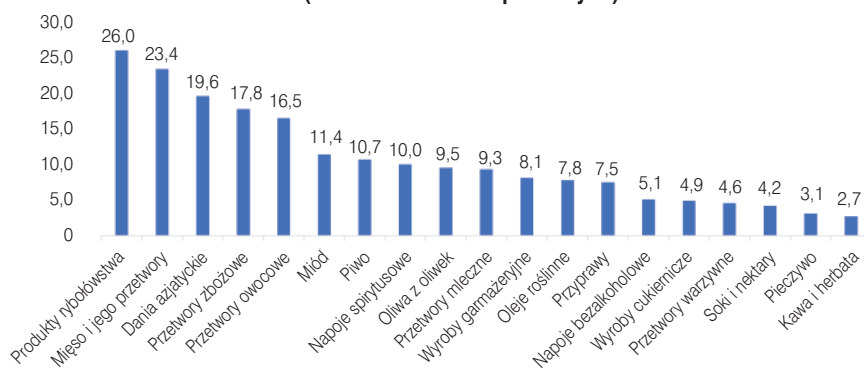
Ponadto stwierdzono obecność niedeklarowanych składników, np. mięsa wieprzowego w daniach z wołowiny lub drobiu (według deklaracji) czy związków fosforu, a także zaniżone: masę składników stałych wyrobu i masę netto wyrobu. Wyjątek stanowiły koncentraty spożywcze, w przypadku których nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie parametrów fizykochemicznych.

Liczba nieprawidłowości w sklepach i w punktach gastronomicznych kształtowała się na podobnym poziomie (odpowiednio 10,8 i 9,1 proc.), natomiast u producentów była trocha wyższa (14,5 proc.).

■ Znakowanie, czyli informacje o produkcie

W 2022 r. zauważalny był spadek liczby stwierdzonych nieprawidłowości w zakresie oznakowania partii w stosunku do roku ubiegłego (o 3,2 proc.) – wystąpiły one w 25,1 proc. partii³. Przedsiębiorcy nie zawsze dobrze interpretowali przepisy prawa w zakresie znakowania żywności.

Procentowy udział zakwestionowanych partii kontrolowanych grup towarowych w badaniach parametrów fizykochemicznych w 2022 r. (w ramach kontroli planowych)



zawyżonej zawartości wody wchłoniętej w mięsie drobiowym, zawartości glazury w rybach mrożonych oraz danych w wartości odżywczej.

Stwierdzone nieprawidłowości w zakresie znakowania u producentów i w sklepach kształtowały się na podobnym poziomie (24,4 i 22 proc. partii). Znacznie więcej

niezgodności stwierdzono w gastronomii (45,9 proc. partii), co potwierdza niewłaściwe oznakowanie trzech czwartych oferowanych do sprzedaży dań gotowych (kuchni azjatyckiej) oraz prawie połowy partii wyrobów garnażeryjnych z nadzieniem, takich jak pierogi, krostki, naleśniki, pyzy, kartacze czy paszteciki.

Nieprawidłowości dotyczyły m.in. zastępowania mięsa wołowego mięsem wieprzowym i drobiowym czy stosowania sera sałatkowego zamiast sera feta. Oprócz podmioty asortymentowej stwierdzono też stosowanie niezadeklarowanych składników, np. mięsa oddzielonego mechanicznie do produkcji farszu krokietów i pierogów czy brak informacji o wszystkich komponentach dania (np. surówce, ryżu).

Stwierdzano też m.in. brak oznakowania w języku polskim, wykazu składników (w tym alergenów), informacji o zastosowanych procesach technologicznych (np. „pasteryzowanie”, „mikrofiltrowanie”, smażenie, panierowanie) lub podanie nieprawdziwej deklaracji – w nazwie podano „kurczak pieczony”, podczas gdy był to filet z kurczaka panierowany i smażony w głębokim tłuszczu.

Skontrolowano też oznakowanie świeżych owoców i warzyw oraz ziemniaków. Wymagań w zakresie znakowania świeżych owoców i warzyw nie spełniało 23 proc. partii. Kontrolowane partie kwestionowano przede wszystkim ze względu na całkowity brak oznakowania lub niezamieszczenie na opakowaniu niektórych wymaganych przepisami informacji (np. kraju pochodzenia, klasy jakości, odmiany, danych identyfikacyjnych podmiotu pakującego/wy-

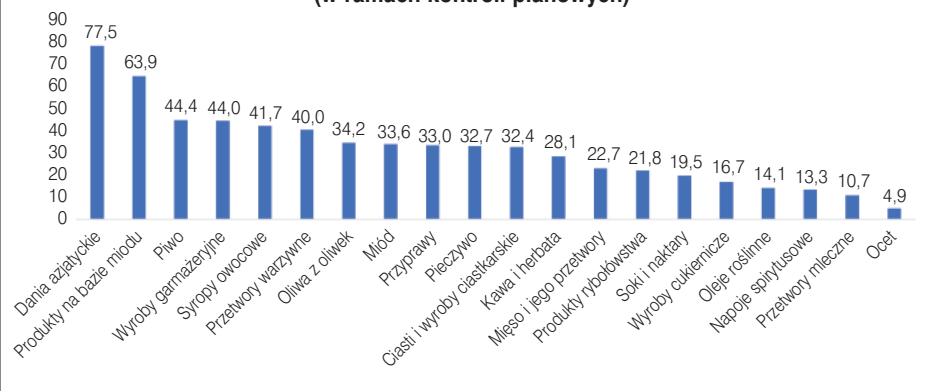
syłającego) oraz podawanie błędnych informacji o pochodzeniu.

W przypadku ziemniaków wymagań nie spełniało 30,2 proc. Nieprawidłowości dotyczyły głównie: całkowitego braku oznakowania opakowań, braku nazwy i adresu podmiotu prowadzącego przedsiębiorstwo spożyw-

widłowe wartości określonych parametrów.

Aby pomóc konsumentom podejmować właściwe decyzje zakupowe, Inspekcja JHARS będzie dalej przeprowadzała kontrole na różnych etapach łańcucha żywnościowego. Celem jest ochrona konsumentów przed do-

Procentowy udział zakwestionowanych partii wybranych grup towarowych skontrolowanych w zakresie znakowania w 2022 r. (w ramach kontroli planowych)



cze, braku informacji o pochodzeniu lub w przypadku sprzedaży w detalu – braku umieszczenia w pobliżu produktu (np. na wywieszce) wymaganych informacji (tj. danych producenta, informacji o pochodzeniu lub nazwy środka spożywczego).

Kontrole były realizowane u producentów i na różnych etapach obrotu (w sklepach i w gastronomii). Najwięcej partii z nieprawidłowościami stwierdzono: w sklepach – w zakresie cech organoleptycznych, u producentów – w zakresie parametrów fizykochemicznych i w gastronomii – w zakresie znakowania.

Uzyskane wyniki kontroli mogą świadczyć o braku znajomości obowiązujących przepisów lub niewłaściwym ich zastosowaniu przez przedsiębiorców. Stwierdzone niezgodności wskazują również na problemy z należyтым nadzorem procesu produkcyjnego. Świadczą o tym m.in. niepra-

konaniem niewłaściwego wyboru, a tym samym zapewnienie bezpieczeństwa ekonomicznego nabywców różnych towarów.

Główny Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych
tel. 22 623 29 00

Zdjęcie: Alexander Rath. Stock.adobe.com

¹ Procentowy udział partii zakwestionowanych w zakresie cech organoleptycznych (kontrole planowe): 2022 r. – 3,6 proc., 2021 r. – 2,7 proc., 2020 r. – 1,4 proc., 2019 r. – 1,4 proc., 2018 r. – 1,9 proc, 2017 r. – 2,5 proc, 2016 r. – 1,2 proc., 2015 r. – 0,9 proc., 2014 r. – 1,2 proc., 2013 r. – 1,5 proc., 2012 r. – 1,4 proc., 2011 r. – 1,3 proc.

² Procentowy udział partii zakwestionowanych w zakresie parametrów fizykochemicznych (kontrole planowe): 2022 r. – 12,3 proc.; 2021 r. – 11,5 proc., 2020 r. – 14,4 proc., 2019 r. – 14,5 proc., 2018 r. – 17,9 proc., 2017 r. – 14,4 proc., 2016 r. – 12,7 proc., 2015 r. – 11,9 proc., 2014 r. – 16,1 proc., 2013 r. – 17 proc., 2012 r. – 14,5 proc., 2011 r. – 15 proc.

³ Procentowy udział partii zakwestionowanych w zakresie znakowania (kontrole planowe): 2022 r. – 25,1 proc., 2021 r. – 28,3 proc., 2020 r. – 21,9 proc., 2019 r. – 20,3 proc., 2018 r. – 24,1 proc., 2017 r. – 25,1 proc., 2016 r. – 21,3 proc., 2015 r. – 25,7 proc., 2014 r. 23,8 proc., 2013 r. – 25,1 proc., 2012 r. – 25,9 proc., 2011 r. – 27,7 proc.

Rynki rolne w obliczu agresji na Ukrainę

OBUDZILIŚMY UNIĘ EUROPEJSKĄ

20.04.2023 r.

– *To, że Unia Europejska dostrzegła problem z ukraińskim zbożem, to jest nasz wspólny sukces* – podkreślił podczas briefingu prasowego minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus.

Minister poinformował o rozmowach z unijnymi komisarzami ds.: handlu i rolnictwa.

Konkret Kaczyńskiego już zadziałał. Została przedstawiona propozycja i zaczęliśmy rozmowy o sytuacji związanej z ukraińskimi produktami rolnymi wpływającymi na teren UE.

– *Komisja Europejska zaofiarowała 100 mln euro dla piątki tzw. krajów frontowych, ale nie doszliśmy jeszcze do porozumienia w sprawie listy produktów* – poinformował szef polskiego resortu rolnictwa. Minister zwrócił uwagę, że Polska, wraz z pozostałymi krajami borykającymi się z importem produktów rolnych z Ukrainy, zdecydowanie domaga się



Minister Robert Telus poinformował w czasie briefingu o rozmowach z unijnymi komisarzami ds. handlu i rolnictwa

rozszerzenia listy zaproponowanej przez Komisję m.in o mięso drobiowe, mleko, jaja i miód.

UKRAIŃSKIE PRODUKTY NIE ZOSTANĄ W POLSCE

18.04.2023 r.

– *Żadne ukraińskie produkty rolne nie zostaną w Polsce. Będą tylko przejeżdżały tranzytem* – poinformował minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus po zakończeniu rozmów polsko-ukraińskich, które odbywały się przez dwa dni w siedzibie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Przez pewien czas tranzyt produktów będzie odbywał się pod konwojem. Zapewnieniem jego szczelności mają być, oprócz konwojowania, również objęcie systemem SENT i plombami elektronicznymi.

Minister rozwoju i technologii Waldemar Buda poinformował, że tranzyt będzie mógł być wznowiony po wydaniu dwóch rozporządzeń.

Chodzi m.in. o wycofanie możliwości zmiany miejsca docelowego transportu co oznacza, że tranzyt może być prowadzony albo do czterech naszych portów, albo do innych państw.

Minister Buda dodał ponadto, że strona ukraińska za-

powiedziała odbieranie licencji tym eksporterom, którzy złamali by uzgodnione procedury.

Ocena strony ukraińskiej

Ze strony ukraińskiej rozmowy prowadzili: I wicepremier, minister gospodarki Julia Svyrydenko i minister polityki rolnej i żywności Mykoła Solski.

– *Z polskimi partnerami bardzo szybko rozwiążemy problemy. Tranzyt ukraińskich produktów rolnych będzie odblokowany z 20. na 21. kwietnia* – podkreśliła ukraińska wicepremier.

Dodała przy tym, że rozumie problemy polskich rolników i jest wdzięczna za okazywaną przez Polaków pomoc. – *Dziękuję Polakom za wsparcie i solidarność* – powiedziała wicepremier Julia Svyrydenko.

– *Mieliśmy bardzo produktywne dwa dni rozmów i były to bardzo skuteczne negocjacje* – podkreślił minister Mykoła Solski, który wyraził też nadzieję, że wspólnie, jak najszybciej powinniśmy odnieść zwycięstwo.

STRONA UKRAIŃSKA BARDZO DOBRZE NAS ROZUMIE

17.04.2023 r.

Minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus wraz z sekretarzem stanu Anną Gembicką złożyli wizytę na przejściu granicznym w Dorohusku.

– *Chcę wyraźnie podkreślić, że strona ukraińska bardzo dobrze nas rozumie* – podkreślił minister Robert Telus. – *Rozmowy polsko-ukraińskie cały czas trwają. Minister Ryszard Bartosik i minister Waldemar Buda pracują cały czas w sprawie wspólnego porozumienia* – dodał szef resortu rolnictwa.

Sytuacja na granicy

Minister Robert Telus potwierdził, że żaden transport produktów rolnych z Ukrainy od 15 kwietnia, czyli od wejścia w życie rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii, nie wjechał na terytorium Polski.

– *Wiemy jak bardzo ważne gospodarczo jest dla nas rolnictwo i dlatego musimy mieć 100 procentową pewność, że produkty rolne z Ukrainy będą przejeżdżać tranzytem, a nie będą pozostawały w Polsce* – podkreślił szef resortu rolnictwa.

Minister zwrócił uwagę, że ostatnie, mocne decyzje są sygnałem dla Unii Europejskiej, że jest duży problem i to nie tylko w Polsce, ale też w pozostałych krajach frontowych.

– *Dzień wcześniej podobną decyzję, jak Polska podjęły Węgry, a dziś Słowacja. To pokazuje skalę problemu* – dodał szef polskiego resortu rolnictwa. – *Nie zga-*



Wizyta kierownictwa resortu rolnictwa w Dorohusku

dzamy się na to, aby to tylko, a właściwie przede wszystkim, polski rolnik ponosił koszty pomocy Ukrainie – dodał z naciskiem minister Robert Telus.

Minister poinformował również, że pracuje nad tym, aby dopłaty stosowane do tej pory przy sprzedaży zboża były kontynuowane w ramach nowej operacji, aby nie było ani jednego dnia przerwy. Dotychczasowe wsparcie rolników trwa do 15 maja br. Szef resortu rolnictwa dodał także, że będą kontynuowane dopłaty do nawozów i przypomniał, że taki mechanizm zastosowała jedynie Polska.

SPOTKANIA ONLINE W SPRAWIE ZBÓŻ Z UKRAINY

14.04.2023 r.

– *Odbyłem online dwa bardzo ważne spotkania dotyczące zboża z Ukrainy* – poinformował minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus podczas briefingu prasowego. Pierwsze spotkanie dotyczyło przygotowania wspólnego dokumentu polsko-ukraińskiego odnoszącego się do problemu importu zboża z Ukrainy. Drugie – ustalenia wspólnego stanowiska krajów przygranicznych w sprawie rozwiązania na arenie Unii Europejskiej kwestii nadmiernego napływu produktów rolno-spożywczych z Ukrainy.

Porozumienie polsko-ukraińskie

– *Rozmawialiśmy online i będziemy rozmawiać jeszcze raz dzisiaj. Zależy nam na bardzo dobrym dopracowaniu wspólnego dokumentu w sprawie ograniczenia importu zboża do Polski do lipca. Zaznaczam, że dotyczy to zboża, które miałyby być rozładowywane i wykorzy-*

stywane w Polsce. Tranzyt będzie kontynuowany – podkreślił szef resortu rolnictwa.

Wspólne stanowisko państw frontowych

– *Wzrastający import produktów rolnych z Ukrainy powoduje poważne zakłócenia na rynkach naszych krajów, duże szkody dla producentów oraz niepokoje społeczne. Nie możemy zaakceptować sytuacji, w której cały ciężar zagospodarowania zwiększonego importu spoczywa głównie na rolnikach z naszych krajów. Potrzebny jest wspólny głos państw naszego regionu do Komisji Europejskiej, aby pilnie podjęła niezbędne, skuteczne działania w tej sprawie* – zaznaczył minister Robert Telus podczas videospotkania z ministrami ds. rolnictwa z pozostałych 5 państw przygranicznych: Bułgarii, Republiki Czeskiej, Rumunii, Słowacji i Węgier.

Ministrowie z 6 państw frontowych ustalili, że będą ściśle współpracować i, jako koalicja państw najbardziej dotkniętych zakłóceniami na rynkach wynikającymi ze wzmożonego importu produktów rolnych z Ukra-

iny, wspólnym głosem zaapelują do Komisji Europejskiej o jak najszybsze podjęcie wszelkich możliwych działań, aby ustabilizować rynki i zapobiec dramatycznej sytuacji rolników w naszych krajach.

WIZYTA W SZCZECINIE

13.04.2023 r.

Minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus wraz z sekretarzem stanu Rafałem Romanowskim przebywali w Szczecinie. Szef resortu rolnictwa zadeklarował wzięcie pełnej odpowiedzialności za zmierzenie się z obecnymi problemami w rolnictwie. Zaznaczył, że aby się z nimi uporać, potrzebne są mu współpraca i wsparcie rolników, o które zaapelował.

Pobyt w Szczecinie ministrowie rozpoczęli od zapoznania się na miejscu z możliwościami transportowymi. – *Jestem zbudowany tym, co usłyszałem – oba porty mogą w ciągu miesiąca wyeksportować 300 tys. ton zboża, a łącznie wszystkie cztery nasze porty mają możliwość wyeksportowania 1 mln ton zboża w ciągu miesiąca – powiedział minister Telus. – Musimy jak najszybciej wykorzystać możliwości, które nam dają nasze porty, aby wyeksportować jak najwięcej zboża z Polski. Do żniw musimy wysłać 4 mln ton* – podkreślił minister.

Rozmowy ze strajkującymi rolnikami

– *Jestem jednym z Wzas – rolnikiem i związkowcem. Nie zamierzam rezygnować z członkostwa w rolniczej „Solidarności”, bo jest to dla mnie zaszczyt. Związkowcy są moimi kolegami. Doskonale więc rozumiem problemy rolników* – powiedział minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus, zwracając się do protestujących w Szczecinie.

Szef resortu rolnictwa zadeklarował wzięcie pełnej odpowiedzialności za zmierzenie się z obecnymi problemami w rolnictwie.

Z przedstawicielami strajkujących rolników minister spotkał się w siedzibie Rektoratu Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego.

Szef resortu rolnictwa stwierdził, że strona protestująca zachowuje się bardzo merytorycznie w sprawie zgło-



Minister Robert Telus oraz sekretarz stanu Rafał Romanowski na spotkaniu z protestującymi rolnikami

szonych 12 postulatów. – *Strona związkowa przekazała nam postulaty, abyśmy wspólnie mogli popracować w grupach roboczych. To jest bardzo ważne, żeby nie działać na szybko, tylko pracować wspólnie w grupach roboczych. To jest bardzo profesjonalne podejście do sprawy* – podkreślił minister Telus.

Kolejny etap rozmów ministra Roberta Telusa z protestującymi miał miejsce w siedzibie szczecińskiego oddziału KOWR. Rozmowy dotyczyły kwestii dzierżaw i zagospodarowania ziemi rolnej. W trakcie rozmów minister rolnictwa i rozwoju wsi podjął decyzję dotyczącą metod stosowanych przy przedłużaniu umów. – *Cofamy zarządzenie nr 74 i wracamy do zarządzenia nr 105, które jest bardziej przyjazne dla rolników, dla dzierżawców* – zapowiedział szef resortu rolnictwa po zakończeniu rozmów.

WSPÓLNYM GŁOSEM

11.04.2023 r.

– *Musimy działać wspólnie i solidarnie, zarówno w Polsce, jak i w gronie innych państw przygranicznych, żeby skutecznie wpływać na decyzje UE* – powiedział minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus na spotkaniu z przedstawicielami rolniczych związków zawodowych z Polski i z innych państw graniczących z Ukra-

iną. Spotkanie odbyło się na Lubelszczyźnie w Rakolupach Dużych koło Chełma.

Potrzebna wspólna odpowiedzialność UE

– *Potrzebne są nowe regulacje Unii Europejskiej, które sprawią, że obciążenia rolników związane z pomocą Ukrainie w obliczu wojny zostaną rozłożone równo-*

miernie na wszystkie państwa członkowskie. Obecnie koszty wojny obciążają głównie państwa przygraniczne – stwierdził minister Robert Telus.

Minister rolnictwa i rozwoju wsi zwrócił się do obecnych na spotkaniu przedstawicieli organizacji rolniczych z innych państw przygranicznych (Czech, Słowacji, Rumunii i Bułgarii) o skierowanie wspólnego stanowiska do Komisji Europejskiej. – *Tylko działając wspólnie, mamy szansę na skuteczność* – podkreślił szef resortu rolnictwa.

Solidarnie dla polskiego rolnictwa

Minister Robert Telus o solidarną postawę i pomoc w rozwiązaniu obecnych problemów rolnictwa poprosił także samych rolników oraz przedstawicieli opozycji. – *Proszę wszystkich, także kolegów z ugrupowań opozycyjnych, o działanie na forum UE dla polskiego rolnictwa* – zaapelował.

Ograniczenie napływu zboża z Ukrainy

Szef resortu rolnictwa poinformował, że w następnym czasie rozmów z ministrem polityki rolnej i żywności



Minister Robert Telus podczas rozmów ze związkowcami

Ukrainy Mykołą Solskim w Dorohusku 7 kwietnia 2023, trwają ustalenia ze stroną ukraińską w sprawie ograniczenia napływu zbóż z Ukrainy. Na spotkaniu w Dorohusku minister Solski zadeklarował, że strona ukraińska powstrzyma się od eksportu do Polski pszenicy, kukurydzy, rzepaku i słonecznika do nowego sezonu.

SPOTKANIE NA GRANICY

07.04.2023 r.

Minister rolnictwa i rozwoju wsi Robert Telus wraz z sekretarzem stanu Rafałem Romanowskim rozmawiali na przejściu granicznym w Dorohusku z ministrem rolnictwa Ukrainy Mykołą Solskim.

Było to pierwsze spotkanie nowo powołanego polskiego ministra rolnictwa z jego ukraińskim odpowiednikiem. Celem rozmów było omówienie sposobu realizacji ustaleń dotyczących tranzytu ukraińskich zbóż przez terytorium Polski podjętych 5 kwietnia br. przez Premiera RP i Prezydenta Ukrainy.

Minister Robert Telus zwrócił uwagę, że strona polska udziela Ukrainie wszechstronnego wsparcia, także w zakresie ułatwień w przewozie towarów rolno-spożywczych, jednak zwiększony napływ towarów rolnych, a zwłaszcza zbóż z Ukrainy wywołał zakłócenia na rynku krajowym. Minister wyraźnie podkreślił, że chcemy w dalszym ciągu pomagać Ukrainie, ale nie może odbywać się to kosztem polskich rolników.

Szef polskiego resortu rolnictwa i rozwoju wsi wyraził nadzieję, że zboże i inne towary rolne z Ukrainy będą przewożone przez terytorium Polski tranzytem. W celu jego uszczelnienia na początku marca br. Polska i Ukraina uzgodniły procedurę, która zakłada rezygnację z przeprowadzania kontroli weterynaryjnych przez stronę polską w przypadku, gdy towary są przewożone do portów w Polsce po nałożeniu plomb celnych.

Minister rolnictwa Ukrainy Solski przedstawi informa-



Pierwsze spotkanie nowo powołanego polskiego ministra rolnictwa z jego ukraińskim odpowiednikiem

cje o firmach, które będą miały wyłączne prawo do tranzytu zboża z Ukrainy przez terytorium naszego kraju.

Nowy szef polskiego resortu rolnictwa zapewnił, że obie strony: polska i ukraińska, będą bardzo mocno monitorowały tranzyt ukraińskiego zboża przez terytorium Polski. – *Strona ukraińska powstrzyma się od eksportu do Polski pszenicy, kukurydzy, rzepaku i słonecznika do nowego sezonu* – zadeklarował minister polityki rolnej i żywności Mykoła Solski.

Departament Komunikacji i Promocji MRiRW

tel. 623 18 38

Zdjęcia: archiwum MRiRW

Wsparcie dla rolników i mieszkańców obszarów wiejskich

Dorobek Ośrodków Doradztwa Rolniczego: Małopolskiego i Podkarpackiego

Z okazji obchodzonego w 2023 r. symbolicznego jubileuszu 100-lecia doradztwa rolniczego w Polsce prezentujemy dorobek kolejnych ośrodków, tym razem: Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Karniowicach oraz Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Boguchwale.

MAŁOPOLSKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO (MODR)

Województwo małopolskie, mimo że jest jednym z najmniejszych województw w Polsce, cechuje się największym w skali kraju zróżnicowaniem. Dotyczy to budowy geologicznej, rzeźby terenu i klimatu, a co za tym idzie – gleb, zasobów naturalnych i środowiska przyrodniczego. Województwo to jest zróżnicowane także kulturowo. Ponadto Małopolska odznacza się największym rozdrobnieniem



■ Wsparcie chowu zwierząt gospodarskich ras zachowawczych

Dominujący na terenach górskich ekstenywny model gospodarowania sprzyja rozwojowi produkcji żywności wysokiej jakości, w tym ekologicznej. Występujące tu użytki

zielone warunkują prowadzenie chowu zwierząt gospodarskich ras zachowawczych, takich jak bydło czerwone polskie oraz owca górską.

Produkcja owczarska ma w regionie wieloletnie, bogate tradycje, a jej wymiar gospodarczy łączy się



Siedziba Małopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego

gospodarstw. Dlatego też poza statutową działalnością Ośrodka warto wspomnieć o wybranych inicjatywach, których realizacja wynika bezpośrednio z istniejących uwarunkowań regionalnych.



MODR wielokrotnie organizował kursy bacowskie, które pozwoliły słuchaczom na zdobycie tytułu zawodowego bacy

z funkcją kulturotwórczą i prośrodowiskową. Stąd też MODR wielokrotnie organizował kursy bacowskie, które pozwoliły słuchaczom na zdobycie tytułu zawodowego bacy oraz umiejętności z zakresu technologii wytwarzania serów owczych.

Z kolei było rasy polska czerwona, ze względu na posiadane cechy genetyczne, jest dobrze przystosowane do podgórszych i górskich warunków bytowania i produkcji. Stanowi też cenny materiał dla rolnictwa ekologicznego, nie tylko w znaczeniu biologicznym, lecz także krajobrazowym i etnograficznym.

Małopolscy rolnicy mogą liczyć na wsparcie MODR-u, który przy współpracy z instytucjami okolicznych hodowlanymi organizuje konferencje i szkolenia z zakresu nowoczesnych rozwiązań w chowie i hodowli bydła oraz krajowe i zagraniczne wyjazdy studyjne. Dodatkowo Ośrodek wspiera organizacyjnie coroczne lokalne wystawy zwierząt hodowlanych.

■ Wsparcie pszczelarstwa

Cechą charakterystyczną południowej części województwa są również wielkopowierzchniowe obszary leśne oraz mnogość występujących form ochrony



Ośrodek corocznie przeprowadza m.in. Małopolski Konkurs Pasierek

przyrody, w tym parków narodowych i krajobrazowych. Warunki takie sprzyjają rozwojowi pszczelarstwa. Dlatego też Ośrodek corocznie przeprowadza m.in. Małopolski Konkurs Pasierek, a niemalże od 30 lat organizuje Wojewódzką Konferencję Pszczelarską cieszącą się ogromnym zainteresowaniem rolników.

■ Propagowanie dziedzictwa regionu

Wysoka jakość produktów wytwarzanych na bazie lokalnych surowców stała się podstawą do wpisania wielu z nich na listę produktów tradycyjnych prowadzoną przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz do Rejestru Chronionych Nazw Pochodzenia

i Chronionych Oznaczeń Geograficznych. Na liście produktów tradycyjnych znalazły się np. mleko od krów rasy polskiej czerwonej, śliwowica łącka czy gama miodów spadziowych. W Rejestrze są m.in. oscypek, bryndza podhalańska, redykołka, jagnięcina podhalańska, suska sechłońska, jabłka łąckie czy miód spadziowy z Beskidu Wyspowego.

Aby wspomagać promocję tych produktów, stanowiących niezaprzeczalną wizytówkę regionu, MODR organizuje cykliczne konferencje, szkolenia, pokazy kulinarne oraz konkursy, w tym dla Kół Gospodyń Wiejskich, których celem jest kultywowanie i propagowanie dziedzictwa kulinarnego regionu oraz lokalnej przedsiębiorczości.

Od kilku lat Ośrodek realizuje również cykl edukacyjno-informacyjnych audycji telewizyjnych związanych z prowadzeniem działalności rolniczej na terenach górskich, z uwzględnieniem krótkich łańcuchów dostaw żywności, innowacyjnych rozwiązań produkcyjnych oraz poszanowania środowiska.

Swoistą klamrę prowadzonych działań na terenach górskich stanowi organizacja od przeszło 30 lat w powiecie nowosądeckim największej w Małopolsce, corocznej plenerowej wystawy rolniczej Agropromocja. Jej celem jest promocja osiągnięć rolnictwa, a także dorobku gospodarczego i kulturowego regionu.

PODKARPACKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO (PODR)

W wyjątkowym roku 100-lecia powstania doradztwa rolniczego w Polsce swoje święto obchodzi również Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale – jubileusz 55-lecia działalności. Jest to do-



Obecna siedziba Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego

skonała sposobność do zaprezentowania bogatego dorobku instytucji. To również okazja do wymiany doświadczeń i przekazywania informacji dotyczących różnych aspektów rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich.

Ośrodek jest wiodącą jednostką prowadzącą działalność informacyjną, edukacyjno-szkoleniową i doradcą w regionie. Dysponuje nowoczesnym zapleczem infrastrukturalnym, a wykwalifikowana kadra udziela wszechstronnej pomocy nie tylko rolnikom, lecz także wszystkim chętnym mieszkańcom obszarów wiejskich. W ten sposób Ośrodek dąży do zwiększenia dochodów gospodarstw rolnych oraz poprawy warunków życia na wsi.

PODR z jednej strony dostosowuje się do zmieniających się warunków, potrzeb i oczekiwań. Z drugiej strony, poprzez działania edukacyjne, doradcze i informacyjne, wspiera i stymuluje przeobrażenia, które dokonują się na podkarpackiej wsi. Doradcy kreują rozwiązania o charakterze innowacyjnym i przedsiębiorczym związane z integrowaniem rolników w grupy producenckie, przedstawieniem gospodarstw na produkcję ekologiczną, upowszechnianiem zasad Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, rozwojem agroturystyki, gospodarstw edukacyjnych oraz innowacji technologicznych i organizacyjnych w konkretnych gospodarstwach na terenie województwa. Przyczyniają się tym samym do poprawy jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich, rozkwitu podkarpackiej wsi i upowszechniania postępu w rolnictwie.

■ Realizowane przedsięwzięcia

W Ośrodku zainicjowano wiele przedsięwzięć, do których z pewnością zaliczyć należy:

- Dni Otwartych Drzwi – w ramach których odbywa się Regionalna Wystawa Zwierząt Hodowlanych, promująca najlepszy materiał genetyczny zwierząt;
- Ogólnopolską Wystawę Królików – na której spotykają się hodowcy z całego kraju, prezentując zwierzęta wielu ras;
- Jesienną Giełdę Ogrodniczą – promującą ogrodników, szkółkarzy, winiarzy i pszczelarzy;
- Dzień Pola – wydarzenie promujące doświadczenia w technologii produkcji roślinnej, prowadzone na 18-hektarowym polu doświadczalnym: 400 odmian roślin rolniczych, łącznie 990 poletek doświad-

czalnych (w czasie pandemii wydarzenie odbywało się wirtualnie);

- dystrybucję piskląt kaczek i gęsi ras zachowawczych z Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego Zakładu Doświadczalnego w Kołudzie Wielkiej.

Te wydarzenia i aktywności na stałe wrosły w pejzaż wydarzeń rolniczych, ciesząc się dużym zainteresowaniem wśród rolników, hodowców, przedsiębiorców i instytucji. Corocznie ściągają setki wystawców i dziesiątki tysięcy zwiedzających z terenu całego kraju.



Lokalna żywność prosto od rolnika na Podkarpackim Bazarze

■ Podkarpacki e-bazarek

Sztandarowym pomysłem Ośrodka jest Podkarpacki e-bazarek. To internetowa platforma pośrednicząca w sprzedaży bezpośredniej płodów rolnych, żywności, produktów i usług oferowanych przez rolników. Powstała z myślą o skróceniu łańcucha dostaw m.in. lokalnych wytwórców i przetwórców żywności, artystów ludowych czy Kół Gospodyń Wiejskich.

Pokłosiem tej inicjatywy jest *Polski e-bazarek*. Został utworzony także stacjonarny *Podkarpacki Bazar*, który co miesiąc cieszy się ogromną popularnością.

MODR w Karniowicach (tel. 12 285 21 13)

PODR w Boguchwale (tel. 17 870 15 00)

Departament Innowacji, Cyfryzacji

i Transferu Wiedzy

MRiRW

tel. 22 623 12 22

Zdjęcia: archiwum MODR, PODR,

shoot4pleasure10.Stock.adobe.com

Dopłaty do prezimowanych rodzin pszczelich

Do 31 maja 2023 r. hodowcy pszczół mogą składać w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wnioski o przyznanie pomocy do prezimowanych rodzin pszczelich. To już trzeci taki nabór realizowany przez ARiMR. W bieżącym roku stawka płatności wzrosła do 50 zł.

Pszczoly zapylają 80 proc. roślin uprawnych i dziko rosnących, które są podstawą naszego żywienia, dlatego konieczna jest stała troska o wystarczającą liczbę rodzin pszczelich. Okres zimowania pszczół w naszych warunkach klimatycznych trwa od czterech do nawet pięciu miesięcy. To trudny czas dla rodzin pszczelich, podczas którego zużywają dużo pokarmu i wyczerpują zgromadzone zapasy. Stąd nieodzowna staje się pomoc pszczelarzy, którzy by ich podopieczne przetrwały do wiosny, dokarmiają owady. Na ten cel mogą otrzymać dofinansowanie z ARiMR.

Wysokość pomocy uzależniona jest od liczby rodzin pszczelich, którym udało się przetrwać zimę, jednak nie może być ich więcej niż utrzymywanych pni. W tym roku dofinansowanie wzrosło i wynosi 50 zł do każdej rodziny pszczeliej, której udało się przetrwać zimę, do tej pory było to 20 zł. Wzrósł także budżet tegorocznego programu – do 60 mln zł. Wsparcie ma charakter pomocy *de minimis* w rolnictwie.

Podobnie jak w latach ubiegłych, ubiegający się o dofinansowanie muszą spełnić dwa warunki. Po pierwsze – prowadzić działalność nadzorowaną w zakresie utrzymywania pszczół wpisanych do rejestru prowadzonego przez

powiatowego lekarza weterynarii, po drugie – posiadać numer w ewidencji producentów, który nadawany jest przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Jeżeli hodowca nie jest zarejestrowany w ARiMR, a chce ubiegać się o takie wsparcie, powinien wystąpić o nadanie numeru najpóźniej w dniu składania w Agencji wniosku o pomoc.

rza weterynarii o ilości posiadanych pni pszczelich, zaświadczenie o wpisie do ewidencji, a w przypadku jego braku – wypełniony i podpisany wniosek o taki wpis, a także informację o otrzymanej pomocy *de minimis*.

Program dopłat do prezimowanych rodzin pszczelich został zainicjowany w 2021 r. Zarezerwowano na jego realizację ze środków krajowych 35,5 mln zł. Z pomocy skorzystało ponad 23 tys. pszczelarzy, którym ARiMR wypłaciła łącznie ponad 19,7 mln zł. W następnym roku, przy budżecie programu również wynoszącym 35,5 mln zł, wsparcie trafiło



Do końca maja br. hodowcy pszczół mogą składać w ARiMR wnioski o przyznanie pomocy do prezimowanych rodzin pszczelich

Nabór trwa do 31 maja 2023 r. Wniosek wraz załącznikami należy złożyć w biurze powiatowym ARiMR osobiście lub przez pełnomocnika. Można go także wysłać listem poleconym lub nadać przez skrynkę ePUAP. Do formularza wniosku należy dołączyć aktualne zaświadczenie powiatowego leka-

do ponad 27,7 tys. hodowców pszczół. Agencja przekazała na ich konta kwotę ponad 23,3 mln zł.

Biuro Prasowe
ARiMR
tel. 22 318 40 90

Zdjęcie: Fotolia



Wyższe dotacje dla KGW

ARiMR przyjmuje wnioski

Po raz szósty koła gospodyń wiejskich mogą ubiegać się w Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o pomoc finansową na swoją działalność statutową. W tegorocznym naborze, który rozpoczął się 3 kwietnia, wzrosły stawki dotacji dla KGW, a także całkowita pula środków przeznaczona na ich wsparcie. Są także inne zmiany.

W Krajowym Rejestrze Kół Gospodyń Wiejskich prowadzonym przez ARiMR wpisanych jest 12 437 kół, najwięcej w województwach: wielkopolskim – 1732, mazowieckim – 1708 i lubelskim – 1483. Tylko koła zarejestrowane mogą ubiegać się o wsparcie z budżetu państwa na swoją działalność statutową. W 2023 r. zarezerwowano na ten cel 120 mln zł, o 50 mln zł więcej niż w roku ubiegłym. To sprawia, że wzrosły także stawki dotacji dla KGW – o 3 tys. zł.

Kwota wsparcia uzależniona jest od liczby członków koła (według stanu na dzień złożenia wniosku o pomoc) i obecnie wynosi:

- 8 tys. zł – dla tych liczących nie więcej niż 30 osób;
- 9 tys. zł – jeśli liczba ta mieści się w przedziale 31-75 osób;

- 10 tys. zł – w przypadku jeszcze liczniejszych kół.

W minionym roku kwoty te wynosiły odpowiednio: 5, 6 i 7 tys. zł.

Podniesienie stawek to nie jedyna zmiana. Od tego roku KGW, które nie mają nadanego numeru identyfikacyjnego, są zobowiązane do jego uzyskania zanim będą ubiegać się o przyznanie pomocy. W tym celu powinny złożyć odpowiedni wniosek w biurze powiatowym ARiMR. Wymóg ten nie dotyczy kół, które w poprzednich latach przynajmniej raz skorzystały z dofinansowania działalności statutowej – numer identyfikacyjny został im nadany przed zatwierdzeniem sprawozdania. W związku z tym, że przyznane w 2023 r. środki będą przekazywane na rachunek wskazany przez KGW w ewidencji producentów, trzeba upewnić się, że

wpisano tam odpowiedni i aktualny numer konta bankowego.

Pozostałe warunki przyznawania pomocy finansowej dla kół gospodyń wiejskich nie ulegają zmianie. Nabór wniosków został zaplanowany do 30 września 2023 r. lub do wyczerpania środków. Nie warto więc zwlekać do ostatecznego terminu z udaniem się do placówek ARiMR z dokumentami. Wzór wniosku i sprawozdania z wydatkowania pomocy oraz instrukcje wypełniania tych dokumentów są opublikowane na stronie internetowej Agencji.

Od uruchomienia programu wsparcia dla kół gospodyń wiejskich w 2018 r. do końca 2022 r. ARiMR przekazała im łącznie blisko 197 mln zł. Wartość przyznanej pomocy w poszczególnych latach kształtowała się następująco: 2018 r. – ponad 16,3 mln zł; 2019 r. – prawie 29,7 mln zł; 2020 r. – blisko 32,9 mln zł; 2021 r. – ponad 55,8 mln zł; 2022 r. – 61,6 mln zł.

Biuro Prasowe ARiMR
tel. 22 318 40 90

Zdjęcia: Fotolia





Granty przyznane – czas na inwestycje

Wszystkie umowy ze stowarzyszeniami Rodzinnych Ogrodów Działkowych z rankingów Pozakonkursowego Projektu Grantowego „Rozwój zielonej infrastruktury poprzez wsparcie ogrodów działkowych”, realizowanego w ramach Działania 2.5, Oś Priorytetowa II Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, zostały już zawarte. W połowie marca Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa opublikowała na swojej stronie internetowej listę grantobiorców, którzy w nadchodzących miesiącach będą realizować zaplanowane przedsięwzięcia prośrodowiskowe i proklimatyczne.

Niedługo minie rok od zawarcia umowy na realizację Pozakonkursowego Projektu Grantowego „Rozwój zielonej infrastruktury poprzez wsparcie ogrodów działkowych” między Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej a Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Nabory wniosków ARiMR prowadziła od 30 maja 2022 r. w miesięcznych etapach. Jednocześnie sukcesywnie oceniano dokumenty aplikacyjne składane przez stowarzyszenia ROD i zamieszczano kolejne listy rankingowe. Wnioski – w związku z wyczerpaniem puli środków na ten cel – były

przyjmowane do końca grudnia 2022 r.

Wszystkie zawarte umowy opiewają na kwotę około 47 mln zł i dotyczą 542 ROD-ów z całej Polski. Wiele objętych dofinansowaniem przedsięwzięć jest w trakcie realizacji, a niektóre zostały zakończone. Wiosna i coraz bardziej korzystna aura sprzyjają prowadzeniu prac. Wszystko wskazuje na to, że już wkrótce na działkach będzie jeszcze bardziej zielono niż dotychczas. Ze złożonych biznesplanów wynika, że powstawać będą liczne nasadzenia (drzew, krzewów, klombów, żywopłotów czy muraw), a większe i mniejsze zbiorniki wodne na terenach

wspólnych należących do ogrodów doczekają się odnowienia. Skorzystają na tym nie tylko rośliny, lecz także zwierzęta, które znajdą niezbędne miejsce do bezpiecznego bytowania.

Wielu działkowiczów ucieszą również przeprowadzone remonty sieci sanitarno-kanalizacyjnych, wodociągowych czy energetycznych. W związku z tym, że fundusze można otrzymać też na zakładanie placów zabaw dla dzieci, wyposażanie terenów ogólnych w siłownie plenerowe, budowę parkingów dla rowerów czy wewnętrznych dróg i parkingów z utwardzoną powierzchnią, latem i jesienią rodzinne ogrody na pewno będą tętnić życiem i przyciągać tych, którym do tej pory brakowało atrakcji i udogodnień, by spędzać czas na działce. Grantobiorcy powinni jednak pamiętać, że na wykonanie inwestycji mają 12 miesięcy od złożenia wniosku, a realizacja zaplanowanych przedsięwzięć musi się zakończyć do 31 sierpnia 2023 r.

Biuro Prasowe ARiMR

tel. 22 318 40 90

Zdjęcie: Marcin Jucha.Stock.adobe.com



Rekordowy wzrost wartości polskiego eksportu

Wyniki polskiego handlu zagranicznego towarami rolno-spożywczymi za 2022 r.

W 2022 r. pomimo trudnych uwarunkowań na rynku międzynarodowym odnotowano dalszy wzrost wartości polskiego eksportu żywności.

- W 2022 r. wartość eksportu ogółem towarów rolno-spożywczych z Polski wyniosła 47,6 mld euro (223 mld zł) i była o 26,7% wyższa niż w roku 2021.
- Polscy eksporterzy sprzedawali produkty rolno-spożywcze przede wszystkim na rynku Unii Europejskiej, ale także na rynkach krajów trzecich.
- Na rynku UE w 2022 r. sprzedano towary o wartości 35,3 mld eu-

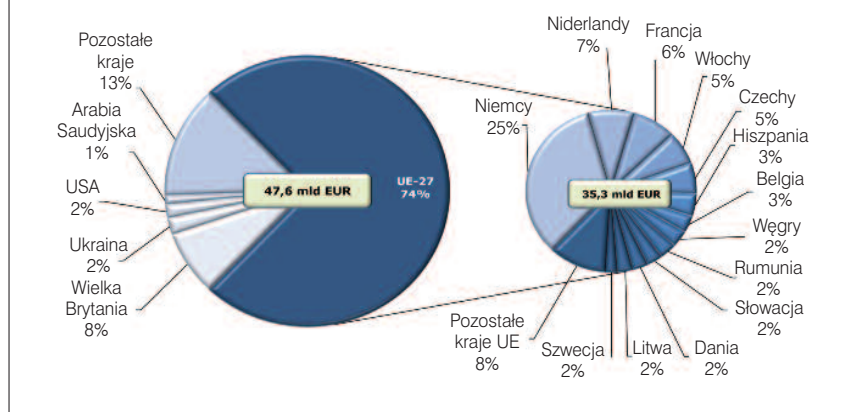
ro (165 mld zł) – wzrost wartości o 29% w odniesieniu do 2021 r. Udział rynku Unii Europejskiej w polskim eksporcie wyniósł 74%.

- Do krajów UE wywożono głównie: mięso drobiowe (o wartości 3,3 mld euro), papierosy (2,9 mld euro), produkty mleczne (2,6 mld euro), mięso wołowe (1,8 mld euro), pieczywo i wyroby piekarnicze (1,8 mld euro), karmę dla zwierząt (1,6 mld euro), a także

wyroby czekoladowe (1,5 mld euro).

- Największe przychody z eksportu do UE-27 uzyskano ze sprzedaży do Niemiec (11,9 mld euro, wzrost o 25%), Niderlandów (3,1 mld euro, wzrost o 37%), Francji (2,9 mld euro, wzrost o 35%), Włoch (2,3 mld euro, wzrost o 21%) i Czech (2,2 mld euro, wzrost o 35%).

- Do krajów pozaunijnych (tzw. krajów trzecich) wyeksportowano produkty rolno-spożywcze o wartości 12,3 mld euro (58 mld zł) – wzrost wartości eksportu 20%. Udział krajów zlokalizowa-


Struktura geograficzna polskiego eksportu rolno-spożywczego w 2022 r.


Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów

nych poza Unią Europejską w strukturze geograficznej polskiego eksportu artykułów rolno-spożywczych wyniósł 26%.

- Do krajów pozaunijnych z Polski eksportowano przede wszystkim: produkty mleczne (1,0 mld euro), mięso drobiowe (990 mln euro), pszenicę (776 mln euro), czekoladę i wyroby czekoladowe (733 mln euro), pieczywo i wyroby piekarnicze (731 mln euro) oraz papierosy (612 mln euro).

- Znaczącymi odbiorcami towarów rolno-spożywczych w krajach trzecich, podobnie jak w latach poprzednich, były przede wszystkim: Wielka Brytania (przychody na poziomie 3,7 mld euro, wzrost o 25%), Ukraina (945 mln euro, wzrost o 16%), Stany Zjednoczone (770 mln euro, wzrost o 26%) oraz Arabia Saudyjska (521 mln euro, wzrost o 2%), a w dalszej kolejności: Izrael (439 mln euro, wzrost o 50%), Norwegia (296 mln euro, wzrost o 10%).

- Eksport towarów rolno-spożywczych szczególnie na rynki poza-

unijne w 2022 r. stanowił realizację jednego z najważniejszych zadań umożliwiających rozwój krajowej branży żywnościowej, poprzez zwiększanie spektrum dywersyfikacji relacji biznesowych na rynkach globalnych. W znacznym stopniu przyczynia się do tego Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, który wspiera działania eksporterów poprzez organizowanie targów, misji wyjazdowych i spotkań biznesowych z partnerami zagranicznymi, co uwiarygadnia polską żywność na rynku międzynarodowym. Równoległe z działaniami instytucji państwowych krajowi przedsiębiorcy, aby utrzymać wzrost sprzedaży produktów rolno-spożywczych koncentrują się na doskonaleniu jako-

ści sprzedawanych produktów i budowaniu polskiej marki żywności za granicą.

- Jednocześnie import towarów rolno-spożywczych wyniósł 32,1 mld euro (150 mld zł) i był o 28,6% wyższy niż przed rokiem. Wzrost wartości importu był wynikiem rosnących cen transakcyjnych sprzedawanych surowców.

- Dodatknie saldo wymiany handlowej ukształtowało się na poziomie 15,5 mld euro (73 mld zł), o 23% wyższym niż w 2021 r.

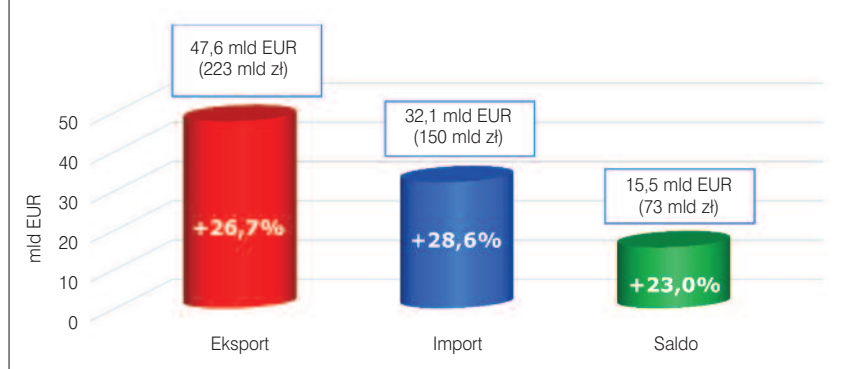
Biuro Analiz i Strategii
KOWR

22 376 72 29

Zdjęcia: M. studio-, Patryk Michalski-,

Olivier Tabary-, Monika-,

FoodAndPhoto.Stock.adobe.com, Fotolia

Polski handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi w 2022 r.


Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Saldo obliczono na podstawie danych z dokładnością do kilku miejsc dziesiętnych

Wyższe emerytury i renty rolnicze

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) informuje, że od 1 marca 2023 r. kwoty wypłacanych świadczeń emerytalno-rentowych są wyższe o co najmniej 250 zł. Zmieniają się kwoty także innych świadczeń z KRUS. Decyzje o podwyższeniu świadczeń od 1 marca 2023 r. (czyli tzw. waloryzacyjne) są wysyłane w kwietniu 2023 r. wraz z decyzjami dotyczącymi przyznania dodatkowego rocznego świadczenia pieniężnego.

Kwota podwyżki świadczenia nie może być niższa niż 250 zł. Jeżeli w wyniku podwyżki (waloryzacji) wysokość świadczenia będzie niższa od kwoty najniższej emerytury pracowniczej – Kasa podwyższy je z urzędu do kwoty 1588,44 zł.

Od 1 marca 2023 r. do kwoty 1588,44 zł wzrasta też kwota rodzicielskiego świadczenia uzupełniającego.

Wzrastają również kwoty dodatków/świadczeń przysługujących do emerytur oraz rent. Wynoszą one teraz:

- dodatek pielęgnacyjny – 294,39 zł;
- dodatek dla inwalidy wojennego uznanego za całkowicie niezdolnego do pracy i do samodzielnej egzystencji – 441,59 zł;
- dodatek kombatancki – 294,39 zł;
- dodatek za tajne nauczanie – 294,39 zł;
- ryczałt energetyczny – 255,17 zł;
- dodatek kompensacyjny – 44,16 zł;
- dodatek dla sieroty zupełnej – 553,30 zł;
- świadczenie pieniężne przysługujące byłym żołnie-



Od 1 marca 2023 r. wzrosły kwoty dodatków/świadczeń przysługujących do emerytur oraz rent

rzom górnikom – 294,39 zł;

- świadczenie pieniężne przysługujące osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR – maksymalnie 294,39 zł;

- dodatek pieniężny dla inwalidy wojennego – 1127,12 zł.

Więcej informacji na temat waloryzacji emerytur i rent rolniczych od 1 marca 2023 r. można uzyskać na stronie internetowej Kasy lub w każdej jednostce organizacyjnej KRUS.

Biuro Komunikacji i Współpracy Międzynarodowej
KRUS

tel. 22 592 64 05

Zdjęcie: SydaProductions.Stock.adobe.com

Biuletyn informacyjny nr 4-5/2023 (249). Wydawany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Redagowany pod kierunkiem Małgorzaty Książyk, przy współpracy z kolegium redakcyjnym w składzie: Justyna Adamska, Dorota Białczak, Joanna Czaplą, Nina Dobrzyńska, Waldemar Guba, Wanda Klepacka, Agnieszka Klódkowska-Cieślakiewicz, Lidia Kostańska, Natalia Latocha, Teresa O'Neill, Anna Radecka, Łukasz Tomczak, Dominika Walczak, Monika Wilińska, Paweł Wojcieszak, Magdalena Zasępa, Elwira Zdrodowska.

Opracowywany przez zespół w składzie: Ewa Jaroszewicz, Mariola Marczak.

Współpraca: Alicja Daniluk-Jankowska. **Zdjęcia na I str. okładki oraz str. 1:** Wiktor-, Chawran.Stock.adobe.com.

Redakcja: ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa; tel. (22) 623 11 75, (22) 623 20 68.

Łączność z czytelnikami: Biuro Prasowe MRiRW ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, e-mail: rzecznik.prasowy@minrol.gov.pl.

Wersja internetowa: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/opracowania-i-publikacje>; <http://www.gov.pl/web/arimr/biuletyn-informacyjny>;

ISSN 2719-5147. Podpisano do druku: 26 kwietnia 2023 r.

Nakład: 8000 egz. **Druk:** Zakłady Graficzne TAURUS Roszkowscy Sp. z o.o., Kazimierów, ul. Zastawie 12, 05-074 Halinów.

Redakcja wyraża zgodę na kopiowanie, reprodukcje i rozpowszechnianie w celach niekomercyjnych, w całości lub w części, materiałów tekstowych. Podmiot korzystający z materiałów tekstowych, opublikowanych na stronach czasopisma, zobowiązany jest do zamieszczenia informacji o ich pochodzeniu.

Zabronione jest kopiowanie, reprodukcje i rozpowszechnianie materiałów graficznych, tj. ilustracji, rycin, zdjęć, itp.

Nie wypalaj traw!



**Grożą za to kary
i cofnięcie dopłat bezpośrednich**

IV KRAJOWE DNI POLA

SIELINKO
2023



3-5 czerwca 2023 roku
Sielinko koło Opalenicy

ORGANIZATOR



Wielkopolski Ośrodek
Doradztwa Rolniczego
w Poznaniu

www.dnipola2023.pl

- ponad 400 odmian roślin uprawnych
- innowacje, cyfryzacja, nowe technologie
- nowoczesny i historyczny sprzęt rolniczy
- wystawa zwierząt hodowlanych

#rolnictwoinnovacyjne

PATRONI HONOROWI



Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi



WOJEWODA
WIELKOPOLSKI
MICHAŁ ZIELIŃSKI



WIELKOPOLSKA



MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO
MAREK WOŹNIAK



NIKiDW

NARODOWY INSTYTUT KULTURY
I DZIEDZICTWA WSI